

GÖRENCE

AYLIK E-DERGİ

SANAT VE FELSEFE İLE
DÜŞÜNMEK

- Fotoğraf
- Resim
- Sinema
- Müzik
- Heykel
- Mitoloji
- Tarih
- Edebiyat
- Sergiler
- Haberler

SAYI 48

Ağustos 2026

GÖRENCE E-DERGİ

Genel Yayın Yönetmeni

PROF. DR. SALİH FEHMİ KATIRCIOĞLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Düzeltili

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Sayfa Tasarım / Dizgi

DR. ECZ. YELDA AKILLIGÖZ

Yayın, Yönetim ve Yazışma Adresi

Tel : +90 5469383878

E-posta : soyutfoto@gmail.com

Web Site : www.imgezen.com

GÖRENCE E-Dergi, sanal ortamda aylık olarak yayımlanmaktadır. Dergi, Basın-Yayın yasalarına uyar.

GÖRENCE E-Dergi'de yer alan yazı, görsel ve sesli içerikten sahipleri sorumludur.

Her hakkı saklıdır. Bu Dergide yer alan içeriğin tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden çeviri ya da orijinal haliyle yayımlanamaz.

Dizgi Tarihi : 05.08.2026

Kapak fotoğrafı, Prof. Dr. Salih Fehmi Katircioğlu'na aittir.

www.imgezen.com

GÖRENCE E-DERGİ

İÇİNDEKİLER

05

ÖN SÖZ
"FOTOĞRAFIN SONU DEĞİL; BAKIŞIN ÇÖKÜŞÜ"

06

EVE DÖNMENİN UZUN HİKAYESİ:
HOMEROS'UN ODYSSEIA DESTANI ÜZERİNE

Prof. Dr. Salih Fehmi Katircioğlu

13

"AMSTERDAM"
FOTOĞRAFLARLA GEZİ NOTLARI

Özlem İleri

20

PRAG FOTOĞRAFLARI

Bilal Hussain

22

MÜKEMMEL FOTOĞRAFIN TEMELİ:
KOMPOZİSYON

Hasan Atabaş

29

KADİM ŞEHRİN KADİM MESLEKLERİ
"SARAÇLIK" VE "KÜNDEKÂRİ"

Cengiz Teksoy (AFIAP)

Hakan Bahçeci (AFIAP)

Kerim Arı (AFIAP)

Muzaffer Temel (AFIAP)

36

KÜBA FOTOĞRAFLARI

Fatma Gök Salt (EFIAP)

49

TUVAL ÜZERİNE
AKRİLİK BOYA ÇALIŞMALARI

Uzm. Burak Erim

53

BAKIŞ AÇISI

Yapay Zeka Nimet mi, Felaket mi?

Evren Cebe

Hayatı Hep Anlamlı Buldum

Hayrettin Yazıcı

56

ÖYKÜ

Gezen Elbise
Fazilet Kırtay

57

GÜNCE

Bizim Van Elleri Sürpriz Yapmaya Bayılır
Prof. Dr. Zühre Şentürk

58

İÇSEL DİŞAVURUM

Kurabiye ve Çay Kokusu
Asuman Figen Tümer
Esnaf Lokantası
Ateş Ali Çalış
Eve Giden Yol
Tekin Deniz

64

BİR KİTAP BİR YORUM

Gabriel Garcia Marquez ve Mercedes'in
Kararlı Yürüyüşünde Zirve: Yüzyıllık Yalnızlık
Uzm. Yüksel Demir

65

ŞİİR

Banu Duman
Berrin Veske Merzifonluoğlu
Güler Özçelik
Hasan Atabaş
Hayrettin Yazıcı
Işıl Boyacıoğlu
Prof. Dr. Kadri Yamaç
Mine Dönmez Ölçer
Dr. Murat Aydın
Nevzat Güzeldere
Özcan Kekeç
Prof. Dr. Salih Fehmi Katırcıoğlu
Serenad Altan
Tansu Sarıtaylı
Uzm. Turgut Yılmaz
Turhan KA.
Yusuf Çotuksöken
Zeliha Altındal

83

DERGİ, KİTAP, YAZAR / ANKARA'DA SANAT

Prof. Dr. Emre Şan
Engin Özendes
Frederic Lenoir
Yusuf Alper

84

SANAT DÜNYASI / VEFAT

ÖN SÖZ

Fotoğrafın Sonu Değil; Bakışın Çöküşü

Her teknolojik devrim, eski bir mesleğin sonunu ilan eder. Buhar makinesinin zanaatkârı, bilgisayarın daktilografiyi, internetin gazeteyi, yapay zekânın ise; şimdi fotoğrafçıyı ortadan kaldırdığı söyleniyor. Oysa fotoğrafçılığı tehdit eden asıl güç ne kamera teknolojisi ne de yapay zekâdır. Gerçek tehdit, insanın dünyaya bakma biçiminin değişmesidir.

Bugün tarihin en büyük görüntü çağında yaşıyoruz. Her gün milyarlarca fotoğraf çekiliyor. Telefonlarımız, güvenlik kameraları, uydular, dronlar ve yapay zekâ sistemleri durmaksızın görüntü üretiyor. Buna rağmen hakikati görmek hiç olmadığı kadar zor. Çünkü görüntü çoğaldıkça anlam seyrekleşiyor.

Fotoğraf, başlangıçta zamanı durdurma vaadi taşıyordu. Bir insanın yüzü, bir savaşın yıkımı, bir çocuğun bakışı ya da bir işçinin elleri, tek bir kareyle tarihsel tanıklığa dönüşebiliyordu. Bugün ise görüntü, tanıklık etmekten çok tüketilmek için üretiliyor. Fotoğraf artık hafızanın değil, dolaşımın nesnesi. Ne kadar hızlı tüketiliyorsa o kadar başarılı sayılıyor.

Bu dönüşüm yalnızca teknolojik değildir; ekonomiktir. Dijital platformlar bizim dikkatimizi satarak gelir elde ediyor. Bunun için de durmaksızın yeni görüntüler istiyorlar. Böylece fotoğraf, estetik ya da belgesel bir üretim olmaktan çıkıp dikkat ekonomisinin hammadmesine dönüşüyor. Görüntü artık gerçeği göstermek için değil, ekran başında daha uzun süre kalmamızı sağlamak için tasarlanıyor.

Yapay zekâ bu süreci daha da hızlandırıyor. Artık çekilmemiş fotoğraflar üretilebiliyor, hiç yaşamamış insanlar gülümseyebiliyor, hiç gerçekleşmemiş olaylar belge görünümü kazanabiliyor. Böyle bir ortamda mesele, görüntünün güzel olup olmaması değildir. Mesele, görüntünün güvenilir olup olmadığıdır. Fotoğrafın en büyük sermayesi olan "tanıklık" ilkesi ciddi biçimde aşınıyor.

Bununla birlikte fotoğrafçının rolü de değişiyor. Uzun yıllar teknik bilgi mesleğin temel ölçütüydü. Pozlama, diyafram, objektif seçimi ve karanlık oda süreçleri ustalığın göstergesiydi. Bugün bu işlemlerin önemli bir bölümü yazılımlar tarafından otomatik olarak gerçekleştiriliyor. Teknik beceri önemini yitirirken, eleştirel bakış ve etik muhakeme daha da değer kazanıyor.

Ne var ki fotoğraf eğitimi bu dönüşümü yeterince tartışmıyor. Hâlâ daha iyi ekipman, daha keskin görüntü ve daha etkileyici düzenleme teknikleri konuşuluyor. Oysa asıl soru şudur: Üretilen görüntü, toplumsal hafızaya nasıl etki ediyor? Kimi görünür kılıyor, kimi görünmez bırakıyor? Hangi güç ilişkilerini yeniden üretiyor?

Hiçbir fotoğraf masum değildir. Kadraj seçimi, ışık kullanımı, çekim açısı ve yayımlanma biçimi belirli bir dünya görüşünü taşır. Fotoğrafçı yalnızca görüntü üretmez; aynı zamanda gerçeğin nasıl algılanacağını da etkiler. Bu nedenle fotoğraf estetik olduğu kadar siyasal bir pratiktir.

Daha da önemlisi, bugün fotoğraf çeken insan sayısı artarken fotoğraf üzerine düşünen insan sayısı azalıyor. Sürekli kayıt altına alınan bir dünyada yaşadığımız hâlde, gördüğümüzü yorumlamaya daha az zaman ayırıyoruz. Görüntü bolluğu, düşünce ktlığına dönüşüyor.

Belki de içinde bulunduğumuz çağın temel paradoksu budur: Her şey görünür durumda; fakat hiçbir şey yeterince anlaşılmıyor. Bilgi akıyor, görüntüler çoğalıyor, ekranlar büyüyor; buna karşılık dikkat süresi kısalıyor, bağlam kayboluyor ve eleştirel düşünme zayıflıyor.

Bu nedenle bugün fotoğrafçılığı savunmak, yalnızca bir mesleği savunmak değildir. Bu, insanın dünyayla kurduğu eleştirel ilişkinin savunulmasıdır. Çünkü fotoğraf makinesi görüntü kaydedebilir; ama merak edemez. Algoritmalar kompozisyon oluşturabilir; ama vicdan geliştiremez. Yapay zekâ milyonlarca görsel üretebilir; fakat tanıklık edemez.

Belki de geleceğin fotoğrafçısı en iyi görüntüyü çeken kişi olmayacaktır. Geleceğin fotoğrafçısı, görüntünün hangi koşullarda üretildiğini sorgulayan, manipülasyonu teşhis eden, etik sınırları koruyan ve hakikati estetikten üstün tutan kişi olacaktır.

Sorun fotoğrafın ölmesi değildir.

Sorun, bakışın giderek piyasaya, algoritmalara ve hız kültürüne teslim edilmesidir.

Fotoğrafın geleceği, yeni sensörlerde ya da daha güçlü yapay zekâ modellerinde değil; insanın yeniden görmeyi, sorgulamayı ve tanıklık etmeyi öğrenmesindedir.

Çünkü hakikatin en büyük düşmanı karanlıktır.

Hakikatin en büyük düşmanı, görüntü fazlalığı içinde görmeyi unutmaktır.

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU*

EVE DÖNMENİN UZUN HİKAYESİ: HOMEROS'UN *ODYSSEIA* DESTANI ÜZERİNE

İnsanlık tarihinin en eski anlatılarından bazıları yalnızca savaşları değil, savaşlardan sonra yaşanan sessiz mücadeleleri de anlatır. Zafer kazanmak kadar eve dönebilmek de büyük bir başarıdır. Yaklaşık üç bin yıl önce Homeros tarafından kaleme alınan *Odyseia*, tam da bu düşünce üzerine kurulmuştur. Troya'nın düşmesiyle sona eren büyük savaşın ardından başlayan destan, aslında savaşın değil, savaş sonrasının hikâyesidir. Kahramanı Odysseus, Troya surlarını aşmayı başarmış olsa da kendi evine ulaşabilmek için on yıl boyunca tanrılarla, denizlerle, canavarlarla ve çoğu zaman kendi zaaflarıyla mücadele etmek zorunda kalacaktır. İşte bu nedenle *Odyseia*, yalnızca bir macera destanı değil, insanın sabrını, zekâsını ve kimliğini sınavan büyük bir yaşam anlatısıdır.

Odysseus

<https://www.biyografiler.com/kimdir/odysseus> (Erişim 05.08.2026)

Homeros hakkında kesin bilgiler bugün bile bilinmemektedir. Gerçekten yaşamış tek bir kişi mi olduğu, yoksa uzun sözlü anlatı geleneğinin ortak adı mı olduğu hâlâ tartışılmaktadır. Ancak bu belirsizlik, eserlerinin dünya kültüründeki yerini değiştirmez. İlyada Troya Savaşı'nın son haftalarını anlatırken, *Odyseia* savaşın ardından yaşanan dönüş serüvenini konu edinir. Bu iki eser, yalnızca Antik Yunan edebiyatının değil, bütün Batı edebiyatının temel taşları olarak kabul edilir. Yüzyıllar boyunca şairler, filozoflar, tarihçiler ve sanatçılar Homeros'tan ilham almış;

onun kahramanları resimden tiyatroya, romandan sinemaya kadar sayısız esere konu olmuştur.

Odyseia'nın en dikkat çekici özelliklerinden biri, olayları doğrusal biçimde anlatmamasıdır. Destan başladığında Troya'nın yıkılışının üzerinden on yıl geçmiştir. Odysseus hâlâ evine dönememiştir. Okuyucu ilk sayfalarda onun nerede olduğunu bile öğrenemez. Önce İthake Adası'ndaki gelişmeler anlatılır. Bu tercih, Homeros'un anlatı tekniğinin ne kadar gelişmiş

*Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi / Dr. Hititolog / Fotoğrafçı / Şair / Yazar / soyutfoto@gmail.com

olduğunu gösterir. Modern romanlarda sıkça kullanılan geriye dönüş yöntemi, aslında Odysseia'da çok erken bir örneğini bulur. Kahramanın başından geçen olayların büyük bölümü daha sonra onun kendi ağzından anlatılır.

İthake'de geçen sahneler, destanın yalnızca bir yolculuk hikâyesi olmadığını da gösterir. Odysseus'un yokluğunda saray adeta sahipsiz kalmıştır. Ülkenin ileri gelen ailelerinden çok sayıda genç, kralın artık dönmeyeceğini düşünerek eşi Penelope ile evlenmek ister. Ancak onların amacı yalnızca evlilik değildir. Odysseus'un tahtını, servetini ve siyasal gücünü ele geçirmek istemektedirler. Bu yüzden sarayda yaşamaya başlar, her gün şöenler düzenler ve krallığın kaynaklarını tüketirler. Homeros burada yalnızca bireysel bir aile dramı değil, devlet düzeninin bozulmasını da anlatmaktadır. Kralın yokluğu yalnızca bir ailenin değil, bütün toplumun dengesini sarsmıştır.

Bu sırada Penelope, destanın en güçlü karakterlerinden biri olarak ortaya çıkar. Yirmi yıl boyunca eşinin döneceğine inanır. Taliplerin baskısından kurtulmak için olağanüstü bir zekâ gösterir. Kayınpederi Laertes için bir kefen dokuduğunu, iş bitince eş seçeceğini söyler. Gündüz dokuduğu kumaşı geceleri gizlice söker. Böylece aylarca, hatta yıllarca evliliği geciktirir. Penelope'nin bu davranışı yalnızca sadakatin değil, sabrın ve stratejik düşüncenin de simgesi hâline gelir. Homeros'un dünyasında kahramanlık yalnızca savaş meydanında gösterilen cesaret değildir; bazen sessizce bekleyebilmek de büyük bir erdemdir.

Odysseus'un oğlu Telemakhos ise destanın başında henüz deneyimsiz bir gençtir. Babasını neredeyse hiç tanımamaktadır. Çocukluğu boyunca yalnızca onun hakkında anlatılan hikâyeleri dinlemiştir. Athena, yaşlı bir dost kılığına girerek Telemakhos'u cesaretlendirir ve babasını araması gerektiğini söyler. Böylece destanın ikinci önemli yolculuğu başlar. Bu yolculuk yalnızca bir arayış değildir; aynı zamanda genç bir prensin yetişkinliğe geçişidir.

Telemakhos önce Pylos'a giderek yaşlı kral Nestor'u ziyaret eder. Nestor, Troya Savaşı'nın kahramanlarından biridir. Ona savaşın son günlerini anlatır; fakat Odysseus'un akıbeti hakkında kesin bilgi veremez. Daha sonra Telemakhos, Sparta'ya giderek Menelaos ve Helena ile görüşür. Burada ilk kez babasının yaşadığına dair güvenilir haber alır. Menelaos, deniz tanrısı Proteus'tan öğrendiği bilgiyi aktarır: Odysseus yaşamaktadır; ancak Kalypso adlı bir perinin adasında tutsak durumdadır. Böylece hem Telemakhos hem de okuyucu yeniden umutlanır.

Destanın bu ilk bölümleri dikkatle incelendiğinde Homeros'un yalnızca olay anlatmadığı görülür. Konukseverlik, aile bağları, siyasal düzen ve kuşaklar arasındaki ilişki sürekli ön plandadır. Nestor ve Menelaos'un yabancı bir gence gösterdikleri ilgi, Antik Yunan dünyasında "xenia" olarak adlandırılan konukseverlik ilkesinin önemini ortaya koyar. Eve gelen yabancı önce ağırlanır, yemeği verilir; kim olduğu ancak daha sonra sorulur. Bu gelenek, destanın ilerleyen bölümlerinde hem iyi hem de kötü örneklerle tekrar tekrar karşımıza çıkacaktır.

Bu sırada Olimpos Dağı'nda da önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Tanrıça Athena, Zeus'a Odysseus'un artık kurtarılması gerektiğini söyler. Bütün kahramanlar evlerine dönmüştür; yalnızca Odysseus hâlâ sürgün hayatı yaşamaktadır. Zeus bu isteği kabul eder ve haberci tanrı Hermes'i Kalypso'nun adasına gönderir. Hermes'in görevi açıktır: Kalypso, Odysseus'u serbest bırakacaktır.

Kalypso, Homeros'un en ilginç karakterlerinden biridir. Güzel, güçlü ve ölümsüzdür. Odysseus'a yalnızca sevgisini değil, ölümsüzlüğü de teklif eder. Bir insan için düşünülebilecek en büyük ödülü sunmaktadır. Ancak Odysseus bu teklifi kabul etmez. Çünkü onun özlediği şey sonsuz yaşam değil, İthake'deki mütevazı evidir. Homeros burada son derece çarpıcı bir karşıtlık kurar. Bir tarafta tanrısal ölümsüzlük, diğer tarafta yaşanan bir bedenle aileye kavuşma arzusu vardır. Odysseus ikinciye seçer. Bu seçim, destanın en insani yönlerinden biridir. İnsan, her zaman daha büyük gücü değil, ait olduğu yeri arar.

Kalypso sonunda Zeus'un buyruğuna uyar. Odysseus kendi elleriyle bir sal yapar ve yeniden denize açılır. Ancak onun yolculuğu henüz bitmemiştir. Deniz tanrısı Poseidon, Polyphemos'un kör edilmesini unutmuş değildir. Odysseus'u açık denizde yakalar ve korkunç bir fırtına başlatır. Dev dalgalar arasında ölümle yaşam arasında kalan kahraman, bütün deneyimine rağmen doğanın gücü karşısında ne kadar küçük olduğunu yeniden anlar. Böylece Homeros, destanın daha ilk bölümlerinde insanın yalnızca cesaretle değil, kaderle de mücadele etmek zorunda olduğunu gösterir.

Odysseus, Kalypso'nun adasından ayrıldıktan sonra Poseidon'un öfkesiyle yeniden yüzleşir. Deniz tanrısı, oğlunu kör eden bu ölümlüyü bağışlamaya niyetli değildir. Günlerce süren fırtına sonunda Odysseus'u ölümün eşiğine getirir. Gemisi parçalanır, yaptığı sal dağılır, kahraman dalgalar arasında tek başına kalır. Homeros burada denizi yalnızca bir coğrafi engel olarak değil, insanın kontrol edemediği kaderin simgesi olarak kullanır. En güçlü savaşçılar bile doğa karşısında çaresizdir. Odysseus'un kurtuluşu kendi gücünden çok dayanıklılığına ve tanrıça Athena'nın desteğine bağlıdır. Sonunda Phaiaklar ülkesinin kıyılarına ulaşmayı başarır.

Burada karşısına çıkan ilk kişi genç prenses Nausikaa olur. Çamaşır yıkamak için arkadaşlarıyla birlikte kıyıya gelen Nausikaa, denizden çıkan yabancıyı görünce önce korkar; fakat kısa süre içinde onun yardım isteyen biri olduğunu anlar. Bu sahne, standaki en insancıl bölümlerden biridir. Aç, yorgun ve çıplak hâlde kıyıya çıkan Odysseus artık ne büyük bir kral ne de ünlü bir savaşçıdır. O yalnızca evine dönmeye çalışan yaşlı bir yolcudur. Nausikaa ona yiyecek, giyecek ve yol gösterir. Böylece Homeros, gerçek asaletin yalnızca soylu doğmakla değil, zor durumdaki insana yardım edebilmekle ilgili olduğunu gösterir.

Phaiaklar ülkesinin kralı Alkinoos ve kraliçe Arete, yabancıyı büyük bir konukseverlikle karşılar. Kim olduğunu sormadan önce ona yemek sunarlar, dinlenmesini sağlarlar ve onuruna şölen düzenlerler. Antik Yunan dünyasında "xenia" olarak bilinen konukseverlik ilkesi burada en parlak örneklerinden birini bulur. Eve gelen yabancı, tanrıların gönderdiği biri olarak kabul edilir. Bu nedenle ona saygı göstermek yalnızca toplumsal değil, aynı zamanda dinsel bir görevdir.

Şölen sırasında saray ozanı Demodokos Troya Savaşı'nı anlatmaya başlar. Odysseus sessizce ağlar. Yıllardır yaşadığı acılar, kaybettiği arkadaşları ve geride bıraktığı savaş yeniden gözlerinin önüne gelir. Kral Alkinoos bunun üzerine yabancıyı kim olduğunu sorar. İşte destanın en önemli anlatı bölümü burada başlar. Odysseus sonunda kimliğini açıklar ve Troya'dan ayrıldığı günden bu yana başından geçenleri kendi ağzından anlatmaya başlar. Homeros'un bu tekniği, modern edebiyatta "geriye dönüş" olarak adlandırılan anlatım biçiminin en erken örneklerinden biri kabul edilir.

Odyseus'un ilk durağı Trakya kıyılarındaki Kikones ülkesidir. Savaş yeni bitmiştir. Askerler zafer sarhoşluğu içindedir. Kent yağmalanır. Ancak Odyseus'un adamları ganimetle yetinmez; gereğinden fazla oyalanırlar. Bunun üzerine Kikones çevredeki birlikleri toplar ve karşı saldırıya geçer. Çok sayıda Akha askeri öldürülür. Bu olay, destanda ölçsüzlüğün ilk büyük bedeli olarak karşımıza çıkar. Zafer kazandıktan sonra bile insan açgözlülüğünü denetleyemezse kaybetmeye mahkûmdur.

Daha sonra gemiler Lotus Yiyenler ülkesine ulaşır. Burada yaşayan insanlar savaşçı değildir. Onlar saldırmaz, kimseyi öldürmez. Fakat yedikleri lotus meyvesi geçmişi unutturur. Bu meyveyi tadanlar artık evlerine dönmek istemez. Arkadaşlarından bazıları da bu meyveyi yiyince Odyseus onları zorla gemilere bindirir. İlk bakışta sakın görünen bu ülke aslında en büyük tehlikelerden birini temsil eder. Çünkü insanı yok eden yalnızca ölüm değildir; hafızasını kaybetmek de bir çeşit yok oluşturmaktır. Homeros'un bu anlatısı, günümüzde bile kimlik ile bellek arasındaki ilişki üzerine düşündürmeye devam etmektedir.

Yolculuğun en ünlü bölümü ise tek gözlü dev Polyphemos'un mağarasında yaşanır. Odyseus ve arkadaşları mağaraya girdiklerinde büyük miktarda yiyecek bulurlar. Adamları hemen ayrılmayı önerir. Fakat Odyseus mağaranın sahibini görmek ister. Bu merak neredeyse felaketle sonuçlanacaktır. Akşam olunca mağaranın sahibi Polyphemos gelir. Dev kayayı girişe kapatır ve yabancıları yakalar. Ardından Odyseus'un arkadaşlarını birer birer yiyerek korkunç bir katliam gerçekleştirir.

Bu noktada kaba kuvvet hiçbir işe yaramaz. Devlin gücü karşısında savaşmak imkânsızdır. Odyseus burada destanın en parlak zekâ örneklerinden birini sergiler. Önce Polyphemos'u güçlü şarapla sarhoş eder. Dev adını sorunca "Hiç Kimse" cevabını verir. Ardından kızdırılmış bir zeytin kazığını arkadaşlarıyla birlikte devlin gözüne saplar. Acı içinde bağırarak Polyphemos yardım ister. Diğer devler mağaranın dışından "Sana kim zarar veriyor?" diye sorduklarında "Hiç Kimse!" cevabını alınca onu yalnız bırakırlar. Böylece zekâ, kaba kuvveti yenmiş olur.

Ancak Homeros burada kahramanını kusursuz göstermez. Odyseus gemisine bindikten sonra gururuna yenilir ve gerçek adını bağırarak açıklar. Polyphemos da babası Poseidon'a dua ederek intikam ister. Böylece on yıl sürecek lanetin başlangıcı oluşur. Destanın bu bölümü, yalnızca zekânın değil, kibirin de ağır sonuçları olabileceğini anlatır.

Daha sonra Odyseus rüzgârların efendisi Aiolos'un adasına ulaşır. Aiolos bütün rüzgârları bir tulumun içine kapatarak yalnızca İthake'ye götürecek uygun rüzgârı dışarıda bırakır. Artık eve dönmek neredeyse kesinleşmiştir. Fakat Odyseus yorgunluktan uyuyunca adamları tulumu altın dolu bir hazine sanarak açarlar. Serbest kalan bütün rüzgârlar gemiyi yeniden açık denizlere sürükler. Bu bölümde Homeros, liderin bilgisine güvenmeyen topluluğun kendi felaketini hazırladığını göstermektedir.

Ardından gelen Laistrygonlar bölümü ise destanın en karanlık sahnelerinden biridir. İnsan yiyen devler limana giren gemileri dev kayalarla parçalar. Odyseus'un filosundan yalnızca tek gemi kurtulur. Troya'da kazanılan büyük ordudan artık geriye çok az kişi kalmıştır. Kahraman eve yaklaştıkça yalnızlaşmaktadır.

Sonraki durak büyücü Kirke'nin adasıdır. Kirke, Odyseus'un adamlarını domuza çevirir. Hermes'in verdiği büyülü bir bitki sayesinde Odyseus bu büyüden etkilenmez ve Kirke'yi arkadaşlarını eski hâline döndürmeye zorlar.

Beklenmedik biçimde iki taraf arasında dostluk gelişir. Kahraman ve adamları burada tam bir yıl geçirirler. Kirke yalnızca bir büyücü değil, aynı zamanda bilgeliğin temsilcisidir. Eve dönebilmesi için önce Ölüler Ülkesi'ne gitmesi gerektiğini söyleyen de odur.

Odysseus'un Hades'e yaptığı yolculuk, destanın en felsefi bölümlerinden biridir. Burada ölü kâhin Teiresias gelecekte karşılaşacağı tehlikeleri anlatır. Annesi Antikleia ile konuşur ve onun kendisini özlemekten öldüğünü öğrenir. Daha sonra Akhilleus, Agamemnon ve Ajax gibi eski savaş arkadaşlarının ruhlarıyla karşılaşır. Özellikle Akhilleus'un sözleri unutulmazdır. Dünyanın en büyük savaşçısı bile yeraltında kral olmaktansa yeryüzünde yoksul bir insan olmayı tercih edeceğini söyler. Homeros böylece yaşamın değerini ölüm üzerinden düşündürür.

Yeraltından dönen Odysseus artık yolculuğunun en tehlikeli bölümüne yaklaşmaktadır. Önünde Sirenler, Skylla, Kharybdis ve Güneş Tanrısı Helios'un kutsal sürüleri vardır. Bu engeller yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda ahlaki sınavlar olacaktır. Eve dönüş artık hiç olmadığı kadar yakındır; fakat en büyük tehlikeler de tam bu noktada beklemektedir.

Yeraltı dünyasından dönen Odysseus, artık yolculuğunun en tehlikeli aşamasına yaklaşmaktadır. Büyücü Kirke, onu bekleyen engelleri tek tek anlatmıştır. Bundan sonra karşılaşacağı tehlikeler yalnızca kılıçla aşılabilecek düşmanlar değildir; insanın aklını, iradesini ve karar verme yeteneğini sınavan güçlerdir. Homeros'un büyük ustalığı da burada ortaya çıkar. Destanın son maceraları, yalnızca fantastik yaratıkların anlatıldığı bölümler değil, insanın zaaflarını simgeleyen güçlü alegoriler olarak okunabilecek zenginliktedir.

İlk durak Sirenlerdir. Efsaneye göre Sirenler, sesleriyle gemicileri büyüleyen yaratıklardır. Şarkıları o kadar etkileyicidir ki onları dinleyen herkes rotasını kaybederek kayalıklara çarpar ve ölür. Kirke'nin uyarısını dikkatle dinleyen Odysseus, alışılmışın dışında bir çözüm geliştirir. Gemideki bütün tayfanın kulaklarını balmumuyla kapattırır. Kendisi ise şarkıyı duymak istediği için direğe sıkıca bağlanmasını emreder. Mürettebat, ne olursa olsun onu çözmeyecektir. Gemi Sirenlerin yanından geçerken Odysseus büyüleyici ezgileri duyar ve kendisini kurtarmaları için yalvarır; ancak tayfası verilen emre sadık kalır. Böylece insanlık tarihinin en ünlü sahnelerinden biri ortaya çıkar. Bilgiyi arzulayan insan ile kendini denetleyebilen insan aynı kişide birleşmiştir. Odysseus merakını bastırmaz; fakat ona teslim de olmaz. Belki de Homeros'un vermek istediği en önemli mesajlardan biri budur: Bilgelik, yalnızca bilgi sahibi olmak değil, bilgiyi yönetebilmektir.

Sirenlerden sonra gemi çok daha ölümcül bir geçide ulaşır. Bir tarafta altı başlı canavar Skylla, diğer tarafta ise denizi girdap hâline getirerek gemileri yutan Kharybdis bulunmaktadır. İkisinden de tamamen kurtulmak mümkün değildir. Kirke, Odysseus'a daha küçük kaybı seçmesini öğütlemiştir. Odysseus gemisini Skylla'nın bulunduğu kıyıya yaklaştırır. Canavar altı denizciyi yakalayıp parçalar; ancak gemi yoluna devam edebilir. Bu sahne, modern düşüncede sıkça kullanılan "iki kötü seçenek arasında daha az zararlı olanı tercih etmek" anlayışının en eski örneklerinden biri sayılabilir. Homeros, bazen gerçek liderliğin kusursuz çözümler üretmek değil, kaçınılmaz kayıplar arasında doğru tercihi yapabilmek olduğunu gösterir.

Yolculuk sürerken gemi Güneş Tanrısı Helios'un kutsal sığırlarının bulunduğu adaya ulaşır. Teiresias da Kirke de bu sürülere dokunulmaması konusunda Odysseus'u uyarmıştır. Fakat uzun süren açlık, tayfanın sabrını tüketir.

Odysseus uykuya daldığında adamları yasağı çiğneyerek kutsal hayvanları keser. Bu olay destandaki en önemli ahlaki kırılma noktalarından biridir. Sorun yalnızca açlık değildir; verilen sözün bozulmasıdır. Zeus bunun üzerine gemiyi yıldırımla parçalar. Bütün mürettebat ölür. Hayatta kalan tek kişi Odysseus olur. Eve dönüş artık bütünüyle bireysel bir yolculuğa dönüşmüştür.

Dalgalar onu yeniden Kalypso'nun adasına sürükler. Burada yedi yıl geçirir. Kalypso ona yalnızca sevgi değil, ölümsüzlük de teklif eder. Dünyanın birçok mitolojisinde insanlar ölümsüzlüğün peşinden koşarken, Homeros'un kahramanı tam tersini yapar. O, tanrılar arasında sonsuza kadar yaşamaktansa yaşlanmayı, ölmeyi ve ailesine kavuşmayı seçer. Bu tercih, Odysseia'yı sıradan bir kahramanlık hikâyesinden ayıran en önemli düşüncelerden biridir. İnsan olmanın değeri, ölümsüz olmamakta saklıdır. Yaşam anlamını sonlu oluşundan alır.

Zeus'un buyruğuyla Hermes Kalypso'ya gelir ve Odysseus'un serbest bırakılmasını ister. Kahraman yeniden denize açılır; Poseidon'un son fırtınasını da atlattıktan sonra Phaiaklar ülkesine ulaşır. Kral Alkinoos onun öyküsünü dinledikten sonra büyük armağanlar verir ve en hızlı gemileriyle İthake'ye gönderir. Böylece yirmi yıllık ayrılığın sonuna gelinir.

Ancak Homeros, destanı burada bitirmez. Çünkü eve dönmek ile eve kavuşmak aynı şey değildir. Odysseus ülkesine geldiğinde artık kimse onu tanımamaktadır. Athena onu yaşlı bir dilenci kılığına sokar. Böylece sarayındaki durumu kimliğini açıklamadan gözlemleme fırsatı bulur. İlk olarak sadık domuz çobanı Eumaios'un kulübesine gider. Eumaios, karşısındaki kişinin kralı olduğunu bilmeden ona büyük saygı gösterir. Bu sahne, sadakatin makamla değil, karakterle ilgili olduğunu gösterir.

Kısa süre sonra Telemakhos da güvenli biçimde İthake'ye döner. Athena baba ile oğlu buluşturur. Yirmi yıllık ayrılıktan sonra gerçekleşen bu karşılaşma, destanın en duygusal anlarından biridir. Bundan sonra ikisi birlikte saraydaki talipleri ortadan kaldıracak planı hazırlamaya başlar.

Odysseus dilenci kılığında saraya girdiğinde kimse onu tanımaz. Yalnızca yaşlı köpeği Argos, efendisini kokusundan tanır. Kuyruğunu sallayarak son kez sahibine bakar ve hemen ardından ölür. Homeros'un bu kısa sahnesi, yüzyıllardır sadakatin en etkileyici anlatımlarından biri olarak kabul edilir. İnsanların tanımadığı kahramanı yaşlı bir köpek tanımıştır.

Daha sonra çocukluğundan beri yanında bulunan hizmetçi Eurykleia, ayaklarını yıkarken dizindeki eski yara izini fark eder ve onun Odysseus olduğunu anlar. Ancak sırrını kimseye söylemez. Penelope ise hâlâ karşısındaki dilencinin kim olduğundan emin değildir.

Sonunda Penelope bir yarışma düzenler. Odysseus'un büyük yayı ortaya çıkarılır. Kim yayı gerebilir ve oku on iki baltanın halkasından geçirebilirse onunla evlenecektir. Taliplerin hiçbiri yayı çekemez. Dilenci kılığındaki Odysseus ise yayı kolaylıkla gerer ve oku hedefe ulaştırır. Böylece gerçek kimliği ortaya çıkar.

Ardından destanın en kanlı sahnesi yaşanır. Odysseus, Telemakhos, Eumaios ve birkaç sadık hizmetçi birlikte bütün taliplere saldırırlar. Athena da görünmez biçimde onlara yardım eder. Saray yeniden kralına kavuşur. Homeros burada yalnızca bireysel intikamı değil, bozulan siyasal düzenin yeniden kurulmasını anlatmaktadır. Talipler yalnızca Penelope'yi istememiş;

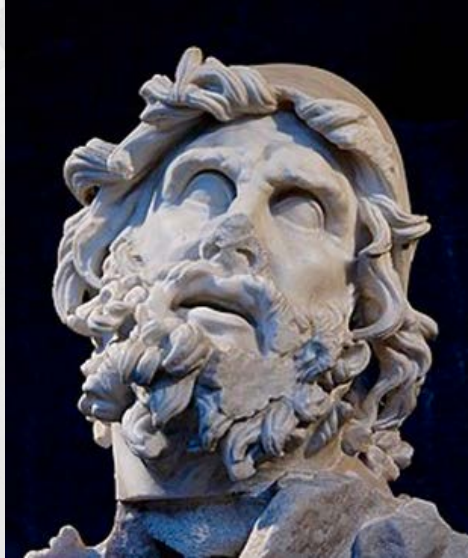
kralın evini, servetini ve yönetimini de ele geçirmeye çalışmışlardır. Onların yenilgisi, düzenin yeniden tesis edilmesi anlamına gelir.

Yine de Penelope hemen inanmaz. Odysseus'u son kez sınamak ister. Evlilik yataklarının başka bir yere taşınmasını emreder. Odysseus şaşkınlıkla bunun mümkün olmadığını söyler. Çünkü yatağı canlı bir zeytin ağacının gövdesine oyularak yapılmıştır; yerinden sökülemez. Bu sırrı yalnızca ikisi bilmektedir. Penelope sonunda karşısındaki kişinin gerçekten eşi olduğuna inanır. Yirmi yıllık bekleyiş sona ermiştir.

Destanın son bölümünde Odysseus yaşlı babası Laertes'i de ziyaret eder. Başlangıçta kendisini gizlese de sonunda gerçek kimliğini açıklar. Baba ile oğulun kavuşması, üç kuşağın yeniden bir araya gelmesini simgeler. Taliplerin yakınları intikam almak istediklerinde ise Athena ile Zeus araya girer ve yeni bir iç savaşın başlamasını engeller. Böylece Odysseia, yalnızca bir ailenin değil, bütün toplumun yeniden barışa kavuşmasıyla sona erer.

Yaklaşık üç bin yıl önce yazılmış olmasına rağmen Odysseia bugün hâlâ canlılığını koruyor. Bunun nedeni yalnızca mitolojik kahramanlar ya da olağanüstü yaratıklar değildir. Homeros, aslında insanın hiç değişmeyen yönlerini anlatır. Eve dönme arzusu, aile özlemi, sabır, sadakat, kibir, merak, korku ve umut bugün de insan yaşamının temel parçalarıdır. Odysseus'un yolculuğu her çağın insanının yolculuğudur. Her bireyin aşması gereken kendi fırtınaları, kendi Sirenleri ve kendi İthake'si vardır.

Belki de bu yüzden Odysseia, yalnızca Antik Yunan'ın büyük destanı değil; insan olmanın, eve dönmenin ve kaybedilen düzeni yeniden kurmanın evrensel hikâyesi olarak okunmaya devam etmektedir. Aradan geçen üç bin yıl, Homeros'un anlattığı soruları eskitememiştir. Çünkü teknoloji, siyaset ve toplum değişse de insanın en temel özlemi değişmemiştir: Sevdiklerine, kimliğine ve ait olduğu yere geri dönebilmek.

İtalya'nın Sperlonga kentindeki Tiberius villasında bulunan, Odysseus'un Polyphemus'u kör ettiğini tasvir eden Roma dönemine ait Helenistik mermer heykel grubundan bir Odysseus başı.

https://en.wikipedia.org/wiki/Odysseus#/media/File:Head_Odysseus_MAR_Sperlonga.jpg (Erişim 05.08.2026)

‘ ‘ A M S T E R D A M ’ ’ F O T O Ğ R A F L A R L A G E Z İ N O T L A R I

Özlem İLERİ

2025 yılı Kasım ayında Hollanda'nın Deventer şehrinde arkadaşımı ziyaret ettiğimde kendisiyle Amsterdam'a gittik trenle. Hollanda'yı da Amsterdam'ı da görmeyi çok istiyordum, o sebeple benim için çok keyifli oldu bu seyahat. Sabah erkenden trene binip keyifli bir yolculukla Amsterdam'a geldik. Bu bina, Amsterdam'ın merkez tren istasyonu. Önünde kocaman bir meydan ve otobüs ve tramvay durakları var. Hafif yağmurlu bir gündü ve neyse ki fazla soğuk değildi. Biz de hemen gezinmeye başladık.

Amsterdam, Hollanda'nın başkenti ve ülkenin en yüksek nüfuslu şehridir. Ancak Hollanda, hükûmetin ve meclisin bulunduğu Lahey'den yönetilir. Şehir, ülkenin batısında, Kuzey Hollanda eyaletinde yer almaktadır. 12. yüzyılda Amstel ırmağının kıyısında bir balıkçı köyü olarak kurulan Amsterdam, Hollanda'nın kişi sayısı bakımından en büyük, kültürel ve parasal yönden de en önemli kentidir. Şehir merkezinde 2018 sayımına göre 872.680 kişi yaşasa da, şehir sınırları içinde bu sayı 1.558.755 ve metropoliten bölgede 2.480.394'tür.

Adı, ilk kurulduğu zamanlarda Amstel ırmağının üzerine kurulan su bendi ("dam") olan Amstelredamme'in zamanla Amsterdam olmasından gelir.

Amsterdam, çoğunlukla 17. yüzyıldan kalma yapılarıyla, Avrupa'daki en köklü kent dokularından birini barındırır. Kentin eski bölümü iç içe geçmiş ay biçimindeki kanallardan oluşur. Bu kanalların iki yakasındaki tarihî evlerin bir bölümü bugün ev, geri kalanı ise, kamu ya da özel işyeri olarak kullanılır. Özellikle, Amsterdam'da bulunan Dam Meydanı çok ünlüdür ve dünyanın birçok yerinden ziyaretçi akınına uğramaktadır.

Hollanda'nın birçok yerinde olduğu gibi, Amsterdam'da da kanallar bataklık olan bölgede öncelikle suları denetim altına almak için kazılmıştır. Bunun yanı sıra savunma ile ulaşım için de kullanılmıştır. Bazı kanalların üzerinde tekne evler bulunur. Bunlar genellikle eski tekneler ya da baştan ev olarak tasarlanmış teknelerdir. İlk olarak 60'lı 70'li yıllardaki konut sıkıntısının sonucu olarak ortaya çıkan tekne evler, bugünlerde yalnızca zorunluluktan değil, daha çok bir yaşam tarzı yeğlemesi olarak öne çıkmaktadır.

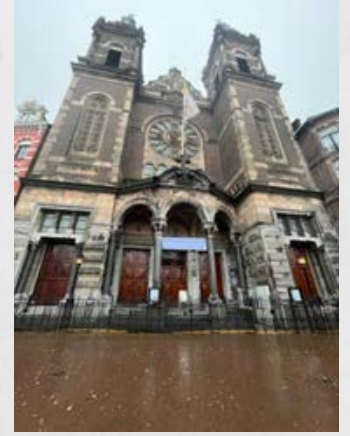
Ünlü Amsterdam sakinleri arasında Anne Frank, ressam Rembrandt van Rijn ve Vincent van Gogh adlı sanatçılar ve filozof Baruch Spinoza yer almaktadır. Kraliyet Concertgebouw Orkestrası da Amsterdam'da bulunur (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Amsterdam> (06/01/2026)).

Hemen istasyona çok yakın bu kiliseyi gördük ama kapalı olduğu için içini görme fırsatımız olmadı. St. Nicholas Basilika'sıymış.

Aziz Nikolaos Ortak Katedrali, Hollanda'nın Amsterdam şehrinin Eski Merkez bölgesinde, Amsterdam'ın ana tren istasyonuna çok yakın bir konumda yer almaktadır. Aziz Nikolaos, hem kilisenin hem de Amsterdam şehrinin koruyucu azizidir. Bazilika, şehrin başlıca Roma Katolik kilisesidir.

https://en.wikipedia.org/wiki/Basilica_of_Saint_Nicholas,_Amsterdam (06/01/2026)

Sonra sokakları keşfetmeye başladık, tabii gezintimiz sık sık fotoğraf molalarıyla bölünüyordu. Bu fotoğrafta ben kurabiye adamın evi dediğim hafif eğri evi çekerken arkadaşım da beni çekmiş arkadan. Ve onun çektiği açıdan evin eğriliği daha çok belli oluyor. Amsterdam'da daha sonra da fark edeceğim gibi böyle eğri evler çok var. Kanal fotoğrafları çekerken de rastladık böyle eğri evlere. Hikayesi de bu şekildeymiş.

Dans Eden Evler

Yakın zamana kadar Amsterdam'da yapılan binalar ahşap kazıklar üzerinde oluşturulan yapay temel üzerine inşa edilmekteydi. Su kanalları ve toprak zeminin gevşek olması nedeniyle temelde kaymaları tetikledi. Bu sebeple bu binalardan bazıları sağa-sola eğim kazanarak statüğünü kaybetmeye başladı. Bu tip Amsterdam evleri gözle fark edilecek kadar eğim kazandığından ilginç bir görünüm oluşturmuş ve "Dans eden evler" olarak adlandırılmasına sebep olmuştur. Dans eden evlerden Dam Meydanı yakınlarında çok sayıda görebilirsiniz.

Özbekistan denince Timur tartışmasız en önemli tarihi şahsiyettir. Timur imparatorluğunun kurucusu, asker kimliğinin yanında, mimar, siyaset bilimci, din adamı olarak da bilinmektedir. Timur (Demir) Lenk (Topal) olarak da bilinir (06/01/2026)

Ve yağmurlu Amsterdam sokaklarından fotoğraflar. Tramvay yolları ve bisikletlerin çokluğu dikkat çekiyor.

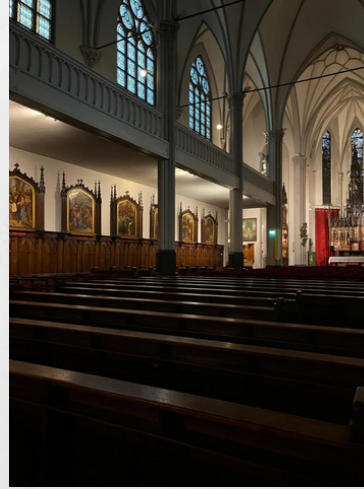
Akşam olunca sokak ışıklandırmaları da yandı ve daha cıvıl cıvıl bir görüntü ortaya çıktı.

Sokak arasında rastladığımız bir küçük kilise. Begijnhofbuurt bölgesinde araç trafiğine kapalı, alışveriş caddesindeki bu saklı kilisenin adı De Papegaai (St. Joseph Church) imiş.

De Papegaai, Amsterdam'daki Aziz Nikolaos Roma Katolik cemaatine bağlı iki kiliseden daha küçük olanıdır. Kilise, Aziz Petrus ve Aziz Pavlus'a adanmıştır. Katolikliğin halka açık bir şekilde uygulanamadığı dönemlerde, bir kuş tüccarına ait sıradan bir evin arkasındaki bir bahçede gizli olduğu için "De Papegaai" (Papağan) olarak adlandırılmıştır. Bugün, Aziz Yusuf heykelleri ve tünleyen bir papağan heykeliyle çevrili dar, Neo-Gotik bir cepheye sahiptir. Kilise, Dam Meydanı'nın hemen güneyinde, işlek Kalverstraat üzerinde yer almaktadır ve insanları sessizliğe davet etmenin yanı sıra, Pazar ayinlerini (Vatikan II sonrası ayin) Latince ve Gregoryen ilahileriyle kutlamak için de içeriye davet etmektedir.

https://en.wikipedia.org/wiki/Church_of_St._Peter_and_St._Paul,_Amsterdam
(06/01/2026)

Burası da gecesı ayrı, gündüzü ayrı güzel olan bir meydan; Borsa meydanı...

Beursplein, Amsterdam'ın merkezinde, Damrak ve Beursstraat arasında yer alan bir meydandır. Meydan, borsa binası (Beursplein 5), Beurs van Berlage ve Bijenkorf mağazası ile çevrilidir. Damrak'a kadar uzanan trafik sıkışıklığına neden olan Bijenkorf otoparkının girişi de meydanda bulunmaktadır. 2018'den beri meydanın altında bir bisiklet park yeri mevcuttur.

Meydan, 19. yüzyılın sonlarında, Dam yakınlarındaki Damrak'ın bir bölümünün (1845 ve 1883 yıllarında) doldurulmasının ardından inşa edilmiştir. 1898'de, H.P. Berlage tarafından tasarlanan ve günümüzde Beurs van Berlage olarak bilinen Koopmansbeurs (Tüccarlar Borsası) binasının inşaatına başlandı. Bu borsa binası, 1845'ten 1903'e kadar Bijenkorf mağazasının 1915'ten beri bulunduğu yerde yer alan eski Beurs van Zocher'in yerine inşa edilmiştir.

Berlage Borsası 1903 yılında tamamlandı. Bina, her birinin ayrı girişi olan dört borsaya ev sahipliği yapıyordu: emtia borsası, nakliyeciler borsası, tahıl borsası ve hisse senedi borsası.

1912'de borsacılar, Joseph Cuypers tarafından tasarlanan, Beursplein 5 adresindeki yeni inşa edilmiş Borsa binasına taşındılar. 2000 yılında Paris, Brüksel ve Amsterdam borsaları birleşerek Euronext'i oluşturdu ve genel merkezi burada, Amsterdam'da bulunmaktadır.

Berlage ayrıca Beursplein için altı fener ve iki çeşme (eski at sulama tekneleri) tasarladı. Beurs van Berlage, Borsa ve Bijenkorf mağazası gibi bunlar da ulusal anıtlardır.

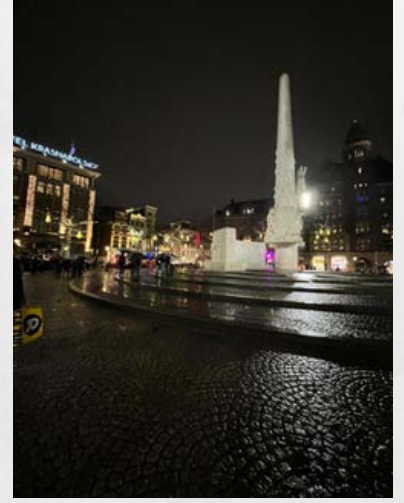
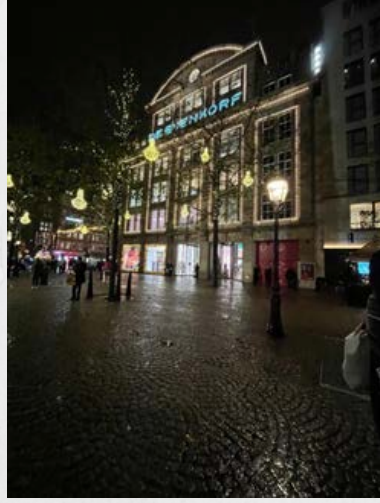
Yer üstü bisiklet park tesisinin yerine, 2018 yılında 1.700 bisiklet kapasiteli bir yeraltı tesisi inşa edildi. Projenin maliyeti yaklaşık on milyon Euro idi. İnşaatın ardından, meydan, orijinal 1903 tasarımına göre yeni ağaçlar ve kaldırımlarla yeniden tasarlandı. Çeşmeler ve anıtsal sokak lambaları orijinal hallerine geri getirildi. Meydanın yeniden açılışında, 3 boyutlu bir zemin resmi sergilendi. Bu, kuzeyden bakıldığında (diğer yönlerden bakıldığında işe yaramadı), yol kaldırımının bir bölümünün eksik olduğu yanılsamasını veriyordu. Resme göre, yeraltı park tesisine ulaşmak için bir merdivene tırmanmak gerekiyordu.

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Beursplein_\(Amsterdam\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Beursplein_(Amsterdam)) (06/01/2026)

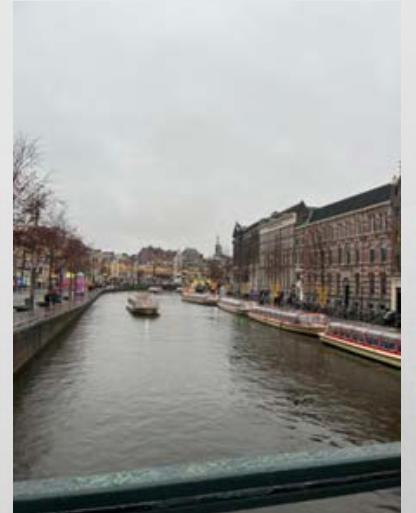

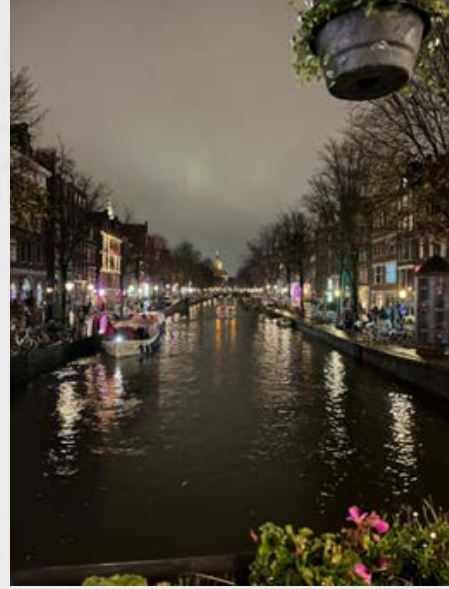
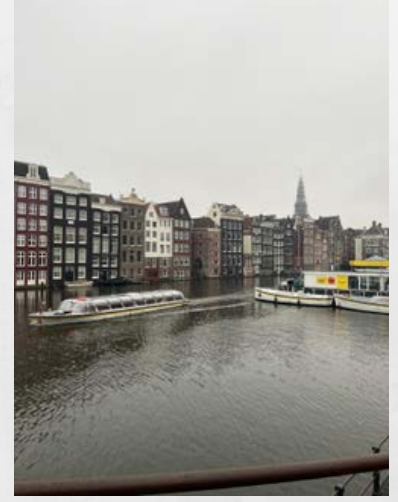
Borsa binası

Amsterdam da daha çok kafelerde vakit geçirdik. Arkadaşım sevdiği, anısı olan her kafeye götürmek istedi beni ama tabii ki vaktimiz ve midemiz buna müsait değildi. Bu gittiğimiz ikinci kafeydi ve inanılmaz hoş bir yerd. Önce kış bahçesi gibi olan camekanlı bölümde yer boşalmasını beklerken yukarıda iç tarafta oturduk. Sonra yer boşalınca aşağıya geçtik ve orada hem bir şeyler yiyip sohbet ederken hem de dışarıyı izledik. Yürüyen, bisikletli insanlar ve vızır vızır geçen tramvaylar eşliğinde harika vakit geçirdik. Aslında kanalın hemen yanında köşede bir kafe ve güzel havalarda dışarıda oturuluyormuş. Eminim güzel havada dışarısı daha da keyiflidir içeriden.

Amsterdam bir kanallar şehri. Bu fotoğraflar da harika kanal manzaraları içeriyor.

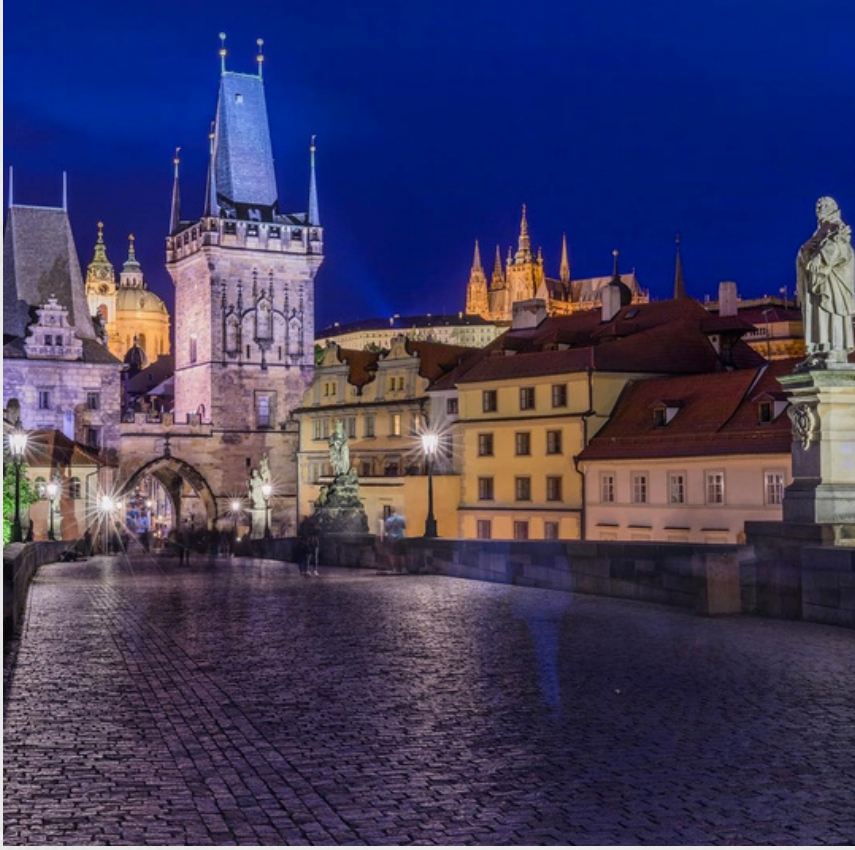
Hollanda'yı da Hollandalıları da bayağı sevdim. Hollanda'da insanlar mutlu, neşeli, sakin, kibar. Sokaklarda yürürken, kafelerde otururken birbirlerine selam veriyorlar, birbirlerine yol veriyorlar. Tabii bu daha çok Deventer şehri ile ilgili de olabilir; çünkü orası küçük ve sakin bir şehir.

Amsterdam'a gittiğimizde, bir kafede otururken yanımızdaki masada oturan sonradan kardeş olduklarını öğrendiğimiz kadınlar bize laf attılar sohbet ettik, örgüden konuştuk;, çünkü üzerimde kendi ördüğüm yelek vardı. Birlikte sanki 40 yıllık dostmuşuz gibi fotoğraflar çekildik.

Elbette bir şehri tanımak için bir gün yetmiyor; ama bu kısacık zamanda da sokaklarını arşınladığımız, çeşitli kafelerinde oturduğumuz Amsterdam'ı çok sevdim. Neşeli, çok renkli mimarisiyle ve kanallarıyla gündüz ayrı, gece ayrı güzel, cıvıl cıvıl bir şehir.

PRAG FOTOĞRAFLARI

Bilal HUSSAİN

Hasan ATABAŞ

hasanatabas99@hotmail.com

Mükemmel Fotoğrafın Temeli: K O M P O Z İ S Y O N

Fotoğrafta kompozisyon, kadrajdaki görsel öğeleri uyumlu, dengeli ve izleyiciler üzerinde etki oluşturabilecek hoş bir organizasyon yapmaktır. Veya fotoğraf sahnelerindeki unsurları seçerek anlamlı bir bütün oluşturmaları için iki boyutlu bir yüzey üzerinde düzenleme ve yerleştirme işidir de denilebilir. Bu, kolay bir iş gibi görünse de aslında çok önemli ve zor bir iştir. Karşınızdaki dikdörtgen üzerinde yer alan her şey -teknik olarak- mükemmel çekilmiş olabilir. Ama kompozisyonunuz iyi değilse hiçbir işe yaramaz. Bu yüzden, bana bir doğa fotoğrafçısı olarak “mükemmel fotoğraf nedir?” diye sorsalar, cevaben “kompozisyonudur” derim. Çünkü sıradan fotoğrafları ilgi çekici sanat eserlerine dönüştürecek olan şey kompozisyonudur. Başka yazılarımda da zaman zaman söylediğim gibi; fotoğrafı fotoğraf yapan kompozisyonudur. Fotoğrafın mükemmelliği, sadece çekilen sahnedeki unsurların nasıl düzenlendiği ile ilgili değildir. Daha derinlerde ve farklı yapılarıdır kompozisyon.

Kompozisyonun amacı, fotoğrafın anlattıklarından sorumlu olmak ve estetik bir fotoğraf üretilmesini sağlamaktır. Kadraj içindeki her nesnenin duracağı yeri, öğeler arasındaki mesafeyi, hangisinin daha büyük, daha renkli olduğunu belirler. Güçlü bir kompozisyon

oluşturabilmek için öncelikle basit düşünmek gerekir. Sonra fotoğrafta bulunan öğeler arasında bir belirginlik (sadelik, ritim, uyum, kontrast, perspektif, hareket izlenimi), bütünlük, denge olmalı ve dikkat dağıtıcı unsurlar ortadan kaldırılmalıdır. İlgi merkezini yani çerçevenin içinde ilk dikkat çekecek / bakılacak noktayı, en net ve en güzel ışığı alacak şekilde, en uygun yere konumlandırmak gerekir. Çünkü fotoğrafın başrol oyuncusu odur.

Günümüzde daha çok renkli fotoğraf çekiliyor. Bu yüzden fotoğrafınıza bir çarpıcı renk ekleyebilirsiniz veya güzel görseller için pastel tonları tercih edebilirsiniz. Bir taraftan da izleyiciyi düşünün; örneğin çizgiler izleyicinin bakışlarını yönlendirir; fotoğraftaki pek çok ayrıntıyı gözlemlemesi daha uzun sürer. Fotoğrafınızda ön planını iyi oluşturun, dikkat çekici hale getirin. Örneğin fotoğraf çekerken dizlerinizin üzerine çökün, hatta yere yatın, merdiven veya benzeri bir yüksekliğe çıkın... Çoğu görüntü alışılmadık bir yerden veya alışılmadık bir bakış açısıyla çekildiğinde daha farklı görünür. Benzersiz fotoğraflar çekebilmek için farklı bakış açılarını denemek çok önemlidir.

Kompozisyon konusunda genellikle kurallardan söz edilir. Evet, doğrudur; kompozisyonun - yukarıda da belirtildiği gibi- kuralları vardır. Ama bu kurallar yüzde yüz uyulması gereken kurallar değildir. Fotoğrafçıya yol gösterme, rehberlik yapma amacını taşırlar. Bunun için de bazı fotoğrafçılar kuralları yıkmaktan söz ederler; bu da doğrudur. Kuralları yıktığınız ve kompozisyonda iyi bir yapı oluşturduğunuz sürece mükemmel fotoğrafa ulaşırsınız.

Kompozisyon kurallarına uymayan bir fotoğrafta, bir o kadar da ilgi çekici bir şeyler vardır. Kuralları yıkmayı gerektiren bir sebebiniz varsa her kural yıkılabilir. Ancak hangi düzenlemenin fotoğrafın daha iyi görünmesini sağlayacağından tam emin olmadığınız zamanlarda, kompozisyon kurallarına uyarsanız -belki mükemmel fotoğraf çekemezsiniz ama- hata yapmamış olursunuz.

Fotoğrafta kompozisyonun temel amacı izleyicinin davranışını etkilemektir. Yani izleyicinin fotoğrafta ne göreceği veya nereye bakacağı tamamen fotoğrafçıya bağlıdır. Burada fotoğrafçının yapması gereken, kompozisyonun temellerini oluşturacak unsurları bulmak için kendisine bazı sorular sormalıdır. Çünkü fotoğraf ekipman seçimi, makine ayarları, aydınlatma şekli vb. etkilendirir. Örneğin; fotoğraf diye neyi çekeceğim yani konu nedir? Işık yeterli mi; farklı zamanlarda veya aydınlatma şartlarında daha iyi olabilir mi? Objektifim bu konuyu çekmek için uygun mu? Fotoğrafa sanatsal bir yapı katabilmek için bakış açısını nasıl belirlemeliyim yani farklı ve taze bir bakış açısı ile bu sahneyi çekebilecek miyim? Makine ayarlarını (diyafram, enstantane vb.) nasıl yapmalıyım? Sahnede neler var, bunları nasıl düzenlemek gerekir? Başarılı bir kompozisyon, öncelikle bu sorulara uygun ve doğru cevaplar bulmakla başlar. Çünkü bu soruların hepsi kompozisyonla ilgilidir.

Yapacağınız iş -tekrar edelim- fotoğrafın konusuna, fotoğrafı çekeceğiniz yere ve zamana, sahnenin ışığına, makinenizde takılı objektife, gerektiğinde kullanacak filtreye, bakış açınıza göre; fotoğrafınızı oluşturmaktır. Öyleyse gelin, bu sorulara ayrıntılı bir şekilde bakalım: Fotoğraf çekerken, vereceğiniz ilk karar fotoğrafın konusudur. Karşınızdaki sahne size ilham veriyor mu, duygusal bir yapısı var mı ve içinize dokunuyor mu / içiniz kıpır kıpır oluyor mu? Bu soruların cevabı evetse, mükemmel bir fotoğraf çekme imkânını buldunuz demektir. Çünkü duygusal olarak bize dokunan konulardan harika fotoğraflar oluşturulur. Bu tür yerleri araştırın ve sahneyi

mümkün olan, ilham verici ve dinamik şekilde yakalamak için zaman harcayın.

Fotoğrafta kritik öneme sahip bir unsur da ışıktır. Kötü ışık yoktur ama ışığın çekeceğiniz sahneye uygun olup olmadığı önemlidir. Çünkü bazı sahneler, farklı ışık türlerine daha uygundur. Çoğu zaman, genel manzaralar sabahın erken saatlerinde veya öğleden sonra geç saatlerde çekilirse, sonuç daha iyi olur. Her zaman alçaktan ve yandan gelen ışık, fotoğraflarınızın kalitesini artırır. Bulutlu günler, sonbahar manzaralarını gün boyunca çekmek için harikadır. Fırtınalı günler ise

her zaman dramatik fotoğraflar çekmeniz için elverişlidir. Bu yüzden sahnedeki ışığın en uygun olup olmadığını veya farklı zaman ve şartlarda daha iyi olup olmayacağını kendinize sormayı unutmayın. İyi aydınlatma şartlarında fotoğraf çekmek, fotoğraflarınızın kalitesini artıracak hiç unutmayın.

Farklı objektifler bir sahneyi aynı formda çekemez. Bu yüzden manzara fotoğrafı çekerken, farklı objektifleri kullanmamanın sahneyi nasıl gösterdiğini bilmek gerekir. Bu farkları anlamak da size bir sonraki çekimlerinizde yepyeni bir kompozisyon oluşturduğunuzu gösterecektir. Şimdi iki objektif türünü ve bunların fotoğraflarınızı nasıl etkilediğine bakalım: Geniş açılı bir objektifin (16 mm ile 35 mm) ilk başlarda kullanılışı zor olabilir; ama zamanla / kullandıkça bu zorlukları yenmek mümkündür. Geniş açılı objektifler, insan gözünün görebildiğinden daha geniş bir alanı görebilirler. Bu yüzden uzaktaki varlıkları gerçek boyutlarından daha küçük ve birbirlerinden daha uzak gösterirler. Bu da derin bir alan derinliği yakalamalarını sağlar. Uygun bir şekilde kullanıldıklarında çok dinamik kompozisyonlar oluştururlar. Ön planı vurgulamak istediğiniz manzaralarda geniş açı objektifi kullanarak sonucu görebilirsiniz. Görüntünün ana konusu ön planda geniş açı objektifle harika sonuçlar elde edilir.

Uzun odaklı (dar açılı) objektifler ise geniş açılı objektifin tam tersini yaparlar. Konuyu yaklaştırır ve uzaktaki varlıkları birbirlerine daha yakın gösterirler. Buna objektifin sıkıştırma etkisi denir. Bu yüzden manzara fotoğrafçılığı için oldukça kullanışlıdır. Ayrıca vahşi hayvan fotoğrafçılığı için de tercih edilirler. Bu yönüyle fotoğrafta kompozisyonun önünü açarlar. Objektifinizle birlikte filtreleri de unutmamak gerekir. Özellikle renklere doygunluk vermek, parlama ve yansımaları yok etmek için polarize filtreniz mutlaka yanınızda olmalı. Bazen uzun pozlama yapmak için de ND (nötr yoğunluk) filtresi işinize yarayacaktır.

Bilindiği gibi objektifteki f değeriyle fotoğraftaki alan derinliği kontrol edilir. F değeri ne kadar büyükse (örneğin $f/13$, $f/16$) görüntüde o kadar büyük alan derinliği olacaktır. F değeri ne kadar küçükse ($f/2.8$, $f/4$ gibi) alan derinliği o kadar az (sığ) olacaktır. (Burada sahneye veya sahnedeki bir varlığa olan mesafeyi de dikkate almak

gerekir; sahnedeki bir varlığa uzaklık arttıkça alan derinliği de artar; uzaklık azaldıkça alan derinliği azalır). Sahnenin durumuna ve yapısına göre f değerini seçmek, önemli bir karardır. Örneğin genel bir manzara çekiyorsanız ve sahnedeki her şeyin net olmasını istiyorsanız, $f/16$ veya $f/22$ gibi bir diyafram değeri seçmeniz gerekir. Sahnenin ön kısmındaki varlığın

net, arka kısmın ise odak dışında kalmasını / flu olmasını düşünüyorsanız $f/2.8$ veya $f/4$ gibi bir f değeri kullanmanız gerekir.

Farklı enstantane hızları da kompozisyonun yapısını etkileyecektir. Örneğin $1/250$, $1/500$ gibi hızları, fotoğraftaki akan su, uçan yapraklar veya koşan yaban hayvanı gibi hareketli varlıkları dondurur. $1/15$, $1/8$ saniye gibi deklanşör hızları ise benzer varlıkların hareket hissini artırır yani fotoğrafta bulanıklaşırlar. Akan bir suyun fotoğrafını çekerken kullanılacak düşük deklanşör hızı, izleyiciye huzurlu, neredeyse gerçeküstü bir his verecektir. Akşam gün batımından hemen sonra, dalgalı bir deniz kıyısında uzun pozlama ile çekim de benzer sonuçları verir. Bu konuları burada tartışmak oldukça teknik olabilir. Ama fotoğrafın

kompozisyonunda sanatsal bir yapıya katkı sağlayabilirler. Çünkü bunları yaratıcı bir şekilde kullanmak, fotoğrafta kompozisyonla doğrudan ilgilidir. Pozlamayı, kompozisyonun asıl unsurlarından biri olarak kabul etmek gerekir. Çünkü bu, her fotoğraf çekişimizde verdiğimiz sanatsal bir karardır. Diyafram açıklığının ve deklanşör hızının fotoğrafı nasıl etkilediğini bilmek veya anlamak, sanatsal kaliteyi iyileştirmek için atılmış önemli bir adımdır.

Bütün bu teknik konuları uygularken, fotoğraftaki sanatsal yapıya katkı sağlayacak en önemli husus farklı / taze bir bakış açısıdır. Diğer fotoğrafçıların bakmadığı / bakamadığı açılardan sahneye bakmak ve çekmek hem size hem de fotoğrafınıza mutlaka bir değer katacaktır. Bu yüzden bakmayı ve görmeyi öğrenmek gerekir. Evet, görme özürlü olmayan herkes bakar ve etrafında neler olduğunu görür. Ama fotoğrafik görme öğrenilmesi gereken bir iştir; eğitim almayı gerektirir. Fotoğrafçı normal insandan daha farklı bakmak ve görmek zorundadır. Hep söylediğimiz gibi, çok fotoğraf çekmek ama her seferde farklı ve daha iyi, ilginç fotoğraflar için çalışmak gerekir.

İyi bir kompozisyon kurgulayabilmek için çekeceğiniz sahnedeki temel öğelere odaklanın ve onları kadrajınızda sanatsal bir şekilde düzenlemeye çalışın. Bunun üçte bir kuralı veya geometrik şekiller (üçgen, daire, S eğrisi) kullanmak gibi birkaç yolu vardır. Kurallara uymak için kendinizi zorlamayın; ne yapabilirim diye düşünün. Çünkü kurallar size yol gösterme yönergesidir. Hayal gücünüzü kullanın, denemeler yapın, alışılmadık yöntemler uygulayın ve bol çekim yapmaktan kaçınmayın. Çektiklerinizi değerlendirirken, “çok güzel çekmişim, bu oldu işte” gibi önünüzü kesecek fikirlere kapılmayın. Elbette iyi fotoğraflar çekeceksiniz, onları bir tarafta saklayın; mükemmel fotoğrafa ulaşmak için merdiven olarak kullanırsınız.

Buraya kadar anlattıklarımızdan şu sonucu çıkarabiliriz; kompozisyon sadece sahnedeki varlıkları yerleştirme işi değildir. Bilirsiniz, hep söylenir; iyi bir fotoğrafı, son teknoloji ile donatılmış makine değil, iyi bir fotoğrafçı çeker. İyi fotoğrafçı dediğimiz kişi de, iyi bir

kompozisyon düzenleme yeteneği olan kişidir. Örneğin karmaşaya kaçmadan sadeliği seçmeyi bilen, kadraj içindeki öğelerden gereksiz olanları ayıklamanın fotoğrafta anlam kaybı yaratıp yaratmayacağını karar verebilen, kompozisyonu kurmak için bakış açısını seçme yeteneğine sahip olan birisidir. Bunlar -özellikle de bakış açısı- kompozisyonu oluşturma aşamasında fotoğrafçıya sonsuzluk yaratır.

Gördüğünüz gibi kompozisyon, sahnedeki unsurları kadraja nasıl aktardığından çok daha fazlasını kapsar. Şöyle ki: Kompozisyonunuz oldukça sade ama duygu yüklü, karmaşa ve gereksiz kalabalıktan arındırılmış, yapaylıktan uzak, evinin duvarına asabileceğin kadar başarılı, başkalarına beğendirmek için değil, kendine bir şeyler katmak için çekilmiş, gelecekte unutulmayacak kadar estetik ve anlamlı olmalıdır.

Mükemmel bir kompozisyon oluşturabilmek; fotoğraf üzerine düşünmek, planlama ve araştırma yapmak, doğru yer ve zamanda çekim yapmakla mümkün olur. Dünyada ve Türkiye’de fotoğrafla ilgili neler oluyor; bunları bilmek / öğrenmek gerekir. Diğer fotoğrafçıların yaptıklarını izlemek, incelemek, bakmak ve neyi nasıl yaptıklarını anlamak, kendinizi geliştirmenin en iyi yoludur. Unutmayın, fotoğrafçılık titiz çalışmayı gerektirir; bu yüzden fotoğrafta mükemmel bir kompozisyon oluşturabilmenin en iyi yolu, acele etmeden fotoğraf çekmeye devam etmektir. Alacağınız iyi sonuç, bu çabaya değer. Seçim de, yaratıcı olmak da, çalışmak da sizin elinizde...

KADİM ŞEHRİN KADİM MESLEKLERİ “SARAÇLIK” VE “KÜNDEKÂRİ”

Cengiz TEKSOY
(AFIAP)

Hakan BAHÇECİ
(AFIAP)

PROJE EKİBİ

Kerim ARI
(AFIAP)

Muzaffer TEMEL
(AFIAP)

Proje Tasarım ve Fotoğraf Ekibi

Kadim Şehrin Kadim Meslekleri projesi dört fotoğraf sanatçısının bir araya gelmesi ve yaklaşık on yıl önce filizlenen bir fikrin hayata geçirilmesi ile oluştu. Gündelik hayatlarında farklı meslekler yapan bu dört arkadaş fotoğraf sayesinde tanıştı, bir araya geldi ve güçlü bir ekip oldu.

Doktor Muzaffer Temel aile hekimi olarak görev yapmakta iken fotoğrafla tanıştı ve gittiği kurslar, katıldığı atölyeler, seminerlerle fotoğrafa olan tutkusunu hiç bırakmadı. Kerim Arı halen Konya Büyükşehir Belediyesinde Kültür Daire Başkanlığında Organizasyon şube müdürü olarak görev yapıyor. Cengiz Teksoy sınıf öğretmenini olarak öğretmenliğe devam ederken Hakan Bahçeci ise bir lisede idareci olarak çalışıyor. Dört fotoğrafçı da “Fotoğrafçılık ve Kameramanlık” bölümünü bitirmiş durumda ve yine dördü de Uluslararası Fotoğraf Sanatı Federasyonu (FIAP) tarafından verilen AFIAP unvanına sahipler.

Bu çalışma esasen unutulmaya yüz tutmuş mesleklerin fotoğrafın diliyle anlatılması gerekliliği fikriyle ortaya atılmış oldu. Dörtlü, bu fikirden yola çıkarak belgesel fotoğraf tarzı ve foto-röportaj tekniğiyle çalışmalarına başladı. Belirlenen ve varlığı tespit edilen meslekler, ustalarıyla birlikte projenin temeli ve ana fikrini oluşturdu. Yıllar içinde ustalar fotoğraflandı, arşiv oluşturuldu, oluşan arşiv tarandı, dijital düzenlemeleri yapıldı ve hikâyeye en uygun kareler seçildi. Seçilen fotoğrafların bir kurguya bağlı kalarak sıralanması ve bu kurgunun hikâyeye edilerek yazılması ile çalışmanın taslağı şekillendi. Çalışmanın oldukça meşakkatli ve yorucu bir süreci olduğunu belirtmek gerek. Bu vesile ile kitabın, gerek kültür varlığımıza gerekse fotoğraf sanatına değer katacağına inanıyoruz.

Proje esasen kadim kültürümüzde yeri olan ve yıllara meydan okuyan ustalık geleneğinin sonraki nesillere örnek olarak bırakılmasını gaye ediniyor. Anadolu irfanının, Ahilik geleneğinin, esnaf kültürünün devamı ve ihyası için küçük de olsa katkı sağlayacağını ümit ediyor. Bununla birlikte fotoğrafın diliyle yanı başımızdaki gerçek hikâyelere dikkat çekmek istiyor. Bu niyet ve gaye ışığında çıktığımız yolculuk, projenin kitap haline gelişiyle son durağına varmış oluyor. Bu yolculukta bizi yalnız bırakmayan kıymetli ustalarımıza şükranlarımızı sunuyor, Konya Büyükşehir Belediyesine teşekkür ediyoruz.

Selam ve muhabbetle efendim.

Proje Tasarım ve Fotoğraf Ekibi

Projeye ait kitap, Konya Büyükşehir Belediyesinin kitap satış sitelerinden temin edilebilir.

<https://www.konyakitapcisi.com/kadim-sehrin-kadim-meslekleri-RRW-9232/>

ÖNSÖZ

Kadim Şehrin Kadim Meslekleri Projesi ile on dört farklı meslek ve ustası belgesel fotoğrafçılık yöntemiyle fotoğraflandı.

- Ustalara, konu hakkında bilgi verildi ve rızaları alınarak kendi mekânlarında, doğal çalışma ortamlarında fotoğraflar çekildi.
 - Çalışma; teknik bir tahlil ve akademik bir format içermediği için fotoğraf sanatının gücü ve belgeleme yönü öne çıkarılmış ve görsel bir hikâye oluşturulmuştur.
 - Çalışma tamamlandığında tüm ustalar halen çalışmaya devam ediyordu. Kündekâr Ahmet Usta ve Saraç İhsan, mesleği kendi oğullarına öğretiyordu. Tespih çekiminde Fethi Barut Ustamızın, Çömlekçi Yaşar Ustamızın ve Ney yapım ustası Ali Erol'un sanatını öğrettiği gençler olduğunu tespit ettik. Terzi Aziz Ustamız da kalfası Kerim'le birlikte çalışıyordu. At Arabacı Musa Ustanın, Bıçakçı Abdullah Ustanın, Testici Ahmet Ustanın, Kalaycı Kamil Ustanın, Demirci Dursun Ustanın, Kaşıkçı Erdal Ustanın, Yorgancı Mehmet Ustanın kalfası da çırağı da yoktu.
 - Bıçakçılık, at araba yapımı, kalaycılık, testi imalatı ve hatta yorgancılık bu halleriyle ustaları ile birlikte unutulmaya hazır.
- Diğer mesleklerin de icra edilişi ve alanı değişerek varlığını sürdürecektir kanaatindeyiz.
- Çalışmalarımız boyunca, her ustamızın geleneksel esnaflık kültürüne, sanata olan saygısına, işini doğru ve dürüst yapma çabalarına bizzat şahit olduk. Bu manada Ahilik geleneğinin devam ettirilmesi ve yeni nesle aktarılması büyük önem arz ediyor.
 - Çekimlere konu olan meslekler sanatın ve zanaatın bir şubesi olarak yarınlara miras olarak kalmalı ve tanıtılmalı. Kaldı ki bu meslekler sadece birer ticari faaliyet değil tam tersine kültürel birer değer.

Kadim Şehrin Kadim Meslekleri Projesi Hakkında

Kadim Şehrin Kadim Meslekleri Projesi bir belgesel fotoğraf çalışması olarak düşünüldü ve tasarlandı. Fotoğrafın özel bir dili ve ifade tarzı var. Belge vasfı taşıması ve görsel bir iletişim biçimi olarak gerek kültürel gerekse sanatsal anlamda tesir gücü yüksek kapasiteye sahip. Keşfinden itibaren fotoğraf, sosyolojik bir araç olarak insanın ikinci bir gözü olmayı başardı. Seyahat fotoğrafçıları gidip geldikleri yerleri fotoğraflıyor, sokak fotoğrafçıları günlük yaşama dair görülmeyeni gösteriyordu. Haberciler için en doğru kaynak ve ispat aracı fotoğraflar oluyordu. Ünlü kişilerin portreleri, nadir yaşanan olaylar, yeni buluşlar, yaşanan ilkler hep fotoğraf yoluyla belgelendi ve arşivler fotoğraflarla zenginleşti.

İletişim biçimlerinin ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte her ne kadar video ve sinematik görüntüler gelişmiş olsa da fotoğrafın sadık yüzü ve olanı olduğu gibi gösterme alışkanlığı, ona olan ihtiyacı ve düşkünlüğü köreltmedi. Sağlıktan spora, habercilikten moda farklı tarz ve alanlarda fotoğraf türleri gelişerek görsel çağa katkıda bulunuyor.

Fotoğrafın kendi içinde pek çok alanı ve çekim tarzı var. Fotoğrafın sanatsal bir eylem olarak fotoğrafçılar tarafından kullanılması onu sanatın bir dalı haline getirdi çoktan. Bununla birlikte gerek sosyal gerekse sanatsal ifadesiyle öne çıkan belgesel fotoğrafçılık, fotoğrafın güçlü ve etkileyici yönünü ortaya çıkarıyordu. Ayrı ve özel bir alan olarak belgesel fotoğraf, pek çok sosyal bilimci, fotoğrafçı ve haberci tarafından uygulandı.

Belgesel fotoğrafçılık, bir hikâyeyi ya da gerçek bir durumu belgelemek amacıyla yapılan fotoğrafçılık türüdür. Bu tür fotoğrafçılıkta odak noktası, yaşamın içinden anları, toplumsal olayları, gelenekleri, kültürleri ya da insanları doğal halleriyle belgelemektir. Çoğunlukla gazetecilik, tarih, sanat ve sosyolojiyle ilişkilendirilir. Belgesel fotoğrafçılık, bir konuyu derinlemesine ele alır ve bu konuyu görsellerle bir hikâye şeklinde sunmayı amaçlar. Tekil fotoğraftan ziyade konunun ve olayın durumuna göre birden fazla fotoğrafla görsel bir bütünlük içinde öyküyü anlatır ve bir duruma dikkat çekmek ister.

Belirlenen konudan sonra detaylı bir çalışma planı ve takvimi hazırlanır. Ön araştırma ve hazırlıktan sonra, uygun ekipman ve yardımcı malzemeler tespit edilir ve sıkı bir disiplin içinde çekimler tamamlanır. Çekimlerden sonra fotoğrafların seçimi, sıralanması ve düzenlenmesi için özel bir çalışma süreci geçirilir. Bu süreçte belgesel fotoğrafçılığın en önemli yanı ve gereği olan alt yazılar ve bilgilendirici metinler hazırlanır. Alt yazılar bir nevi dış sestir ve görselin önüne geçmeyecek şekilde kısa ve rehberlik amacıyla yazılan kısa metinlerdir ve her fotoğrafın altında yer alır.

Belgesel fotoğrafçılığın en büyük amacı fotoğrafı öne çıkarıp, fotoğrafın görsel gücüyle olayı anlatabilmektir. Bunu yaparken yarına kalacak önemli bir belge ve kaynak olacağını prensip olarak benimser. Bu nedenle belgesel çalışmaların baskı ya da dijital yöntemlerle kitaplaşması mühim ve gereklidir. Kadim Şehrin Kadim Meslekleri Projesi de bu bilinçle hazırlanmış ve belgesel fotoğraf çalışması olarak sizlere sunulmuştur.

Bu çerçevede;

- Konya ve yöresinde Türk İslam el sanatları ve zanaatları içinde yer alan kadim meslekler ve ustaları çalışmanın kapsamı olarak belirlenmiştir.
- Mesleği icra eden ve halen bu işle esnafılık yaparak ticari bir faaliyette olan ustalar tercih edilmiştir.
- Mesleklerin seçiminde birbirinden farklı ham madde ve malzemeleri kullanıyor olmaları ve ortaya yeni bir ürün çıkması dikkate alındı. Mesleğin ticari bir faaliyet olarak devam etmesi, tarihi bir maziye dayanması, sanatsal ve kültürel değeri olması gibi kıstaslar göz önünde bulunduruldu.
- Toprak, ahşap, demir, çelik, kumaş, deri, çeşitli madenler, değerli taşlar gibi pek çok farklı malzemeye çalışılması ve yine zanaatın gerektirdiği farklı teknik ve yöntemler kullanılması da hikâyemiz için kıymetli idi.
- On dört farklı ustamız, kendi mekânlarında ve çalışma şartlarında fotoğraflandı. Bazı ustalara müteaddit kereler gidildi ve kimi sahneler yeniden çekildi. Çekimler esnasında büyük oranda ustaya ve çalışma ortamına müdahale edilmedi.

- Ustalarımızın kendileriyle yapılan mülakat ve söyleşiler kayıt altına alındı, hikâye ve alt yazılar hazırlanırken onların verdiği bilgilerden istifade edildi.
- Ustamız ve yaptığı işin tüm merhaleleri kadrja alınarak çekimler tamamlandı. Çekimler sonrası fotoğraflar tasnif edildi, incelendi, sahneler ve çekimler gözden geçirilerek elendi ve kitap için seçildi. Fotoğrafların dijital ortamda düzenlenmesi de ayrı bir takvime bağlanıp tamamlandı.
- Belgesel fotoğrafçılık prensibiyle hareket edildiğinden, doğal olarak akademik ve bilimsel tahlillerden, teknik tabir ve tanımlardan ziyade fotoğrafın görsel gücü ve belgeleme yönü öne alındı.
- Çekimler, masa başı çalışmalar, fotoğraf düzenlemeleri, yazılar ve tasarım aşaması... Tüm bu süreçlerden sonra proje tamamlandı ve alfabetik sırayla meslekler kitaptaki yerini aldı.

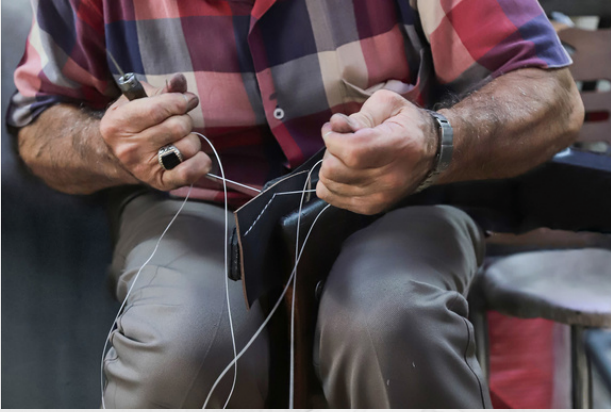
SARAÇLIK

Koşum takımları imal eden, bunları satan, takımların tamir ve tezyin işlerinin yapıldığı meslektir. Bilhassa çeki ve binek hayvanların koşu ve koşum takımlarını üreten saraçlar, deri, meşin, muşamba gibi temel malzemeleri kullanarak bir takımında bulunan parçaları imal etmektedir. Bu amaçla pek çok araç gereç kullanılmaktadır. Çeşitli boylarda dariyi kesmeye yarayan Bıçkı en çok kullanılandır. Demir örs, çekiç, muşta, pense, tığ ve kerpeten de kullanılan diğer aletlerdendir. Makas, zımba, kalıplar, özel sicimler ve ipler de vazgeçilmez araçlardır.

İhsan DİĞİLLİ USTA

1958 Konya doğumlu olan Saraç İhsan DİĞİLLİ, ustası olan babasının yanına ilkokul yıllarında gitmeye başlamıştır. Halen Konya Merkezde Mevlana Müzesi civarında babasından kalan yadigar aletlerle üretimine devam etmektedir. Yurt içi ve yurt dışından özel siparişler almaktadır. Bu meslekte çıraklık olmamasına rağmen; sayın DİĞİLLİ oğluna bu mesleği öğretmiştir.

KÜNDEKÂRİ

Marangozluk mesleğinin bir tarzı, üslubu, şekli olup; Türk İslam Sanatlarının en güzide eserleri bu yöntemle yapılmıştır. Ahşaptan imal geometrik şekiller, çeşitli kompozisyonlarla çivi ve tutkal gibi malzemeler kullanılmadan açılan delikler yardımıyla birbirine geçirilerek uygulanmaktadır. Sekizgen, ongen, beşgen gibi temel şekillerin etrafında oluşan bir satıh, birbirine sıkıca tutunmuş onlarca parçanın bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Her geometrik desen, insanın kainatla olan ilişkisini, sınırsız tekrarlayan motifler de sonsuzluğu ve Yaratıcının kudretini anlatmaktadır.

Ahmet YILÇAY USTA

Sayın Yılçay, 1953 doğumludur. Henüz beş yaşındayken Marangoz Mevlüt Çiler Ustanın dükkanında işe girerek askerlik çağına kadar çalışmıştır. Serbest çalışma hayatından sonra 1978'de ortaklarıyla ilk dükkanını açmış ve 6 yıl devam etmiştir. Doksanlı yıllardan itibaren onlarca kündekari, kapı, pencere, minber, vaaz kürsüsü, müezzin mahfili gibi işlere imza atmaktadır. Gelenek olarak AMELE AHMET YILÇAY imzasını kullanmaktadır.

*Saraçlık ve Kündekari meslekleriyle ilgili geniş bilgiye,
<https://www.konyakitapcisi.com/kadim-sehrin-kadim-meslekleri-RRW-9232/>
sitesinden ulaşılabilir.*

Fatma GÖK SALT
(EFIAP)

Fotoğraf Sanatçısı Fatma Salt, 2012 yılı itibarıyla fotoğraf yolculuğunu sürdürmektedir. ÇÜ Matematik ve Anadolu Üniversitesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Bölümü mezunudur. Anadolu Üniversitesi Görsel İletişim ve Tasarım Bölümü 2.sınıf öğrencisidir. Ulusal ve Uluslararası birçok ödül alarak 2019'da AFIAP, 2020 yılında EFIAP unvanlarına layık görülmüştür. TFSF kupalarında bireysel kategorilerde Gümüş ve Bronz madalya sahibidir. Sille Sanat Sarayı Seyit Ali Ak Kupasını üç farklı fotoğraf sunumu ve gösterisi ile kazanmıştır.

4. İbrahim Zaman Fotoğraf yarışmasında Türkiye'den en iyi fotoğrafçı ödülünün sahibidir. Dünyanın en Prestijli Fotoğraf yarışması olan Siena International Photo Awards'da Türkiye'yi temsil ederek olağanüstü yaratıcı ödülünü almıştır. IPA International Photography Awards Mansiyon ödülü sahibidir. Ulusal ve Uluslararası fotoğraf yarışmalarında jüri üyeliği yapmaktadır ve Fotoğraf Atölyesinde eğitimler vermeye devam etmektedir. İyi bir fotoğrafçının farklı disiplinlerden beslenmesinin, okumasının, araştırmasının ve sorgulamasının, çağı takip etmesinin gerekli olduğunu düşünmektedir.

KÜBA FOTOĞRAFLARI

İletişim:

burakerimm@gmail.com

0 506 956 06 67

1987 yılında Eskişehir'de doğan Burak ERİM, 2006 yılında Eskişehir Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümünden. 2010 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Resim İş Eğitimi Bölümünden mezun oldu. 2017 yılında İzmir Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Tasarım Yüksek Lisans programını tamamladı.

Uzm. Burak ERİM

31 kişisel sergi açan Erim, aralarında 2. Yunus Ensari Resim Yarışması, 2. Söbutay Özer Resim Yarışması, Uluslararası Portekiz 7.Genç Ressamlar Resim Yarışması'nın da bulunduğu toplam 42 ödüle sahiptir. Sanatçı, Polonya Barbarka plastik sanatlar çalıştay, İspanya De İstanbul A Barcelona Esart Galeria, Barcelona gibi çeşitli ulusal ve uluslararası sergi, çalıştay, fuar, festival vb. etkinliklere, yarışmalara ve karma sergilere katılmıştır.

Sanatçıya ait eserler, birçok kurumsal ve kişisel koleksiyonun yanında Güney Kore, Polonya (Varşova), Singapur, Amerika (New York) ve Fransa (Paris) koleksiyonlarında da yer almaktadır.

Erim, çalışmalarını halen Aydın ve Eskişehir' deki atölyelerinde sürdürmektedir.

TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK BOYA ÇALIŞMALARI

Doğadan, 100 x 120cm, TÜAB, 2022

Zihinsel ve Ruhsal Bir Yolculuğun Temsili

Resimlerimde bisiklet ve plaj teması yalnızca birer nesne ya da manzara değildir; onlar zamanın, hafızanın ve insanın içsel yolculuğunun metaforlarıdır. Tuval üzerine çalışırken renkleri, gerçekliği betimlemek için değil; duyguyu görünür kılmak için kullanırım.

Bisiklet benim için hareketin simgesidir; ama bu fiziksel bir hareketten çok zihinsel ve ruhsal bir yolculuğu temsil eder. Park edilmiş bir bisiklet bile geçmişin izlerini, gidilmiş yolları ve henüz çıkılmamış rotaları taşır. Gölge, yansımalar ve lekeler arka planlar zamanın akışkanlığını anlatır. Figür olmasa bile insan vardır; çünkü bisiklet insanın varlığını ima eder.

Soyutlamalar, 100 x 90cm, T.Ü. A.B., 2025

Plaj resimlerimde ise; kalabalıklar anonimdir. Şemsiyeler, renkli yüzeyler ve denizin ritmi, modern hayatın geçiciliğini ve yazın hafifliğini bir araya getirir. Figürler belirgin kimlikler taşımaz; onlar birer an'dır. Deniz kenarında yürüyen bir çocuk, bisikletini kuma bırakmış bir kadın ya da ufka bakan bir silüet... Hepsini yaşamın sade; ama derin anlarına işaret eder.

Akriliğin katmanlı yapısını bilinçli olarak kullanırım. Arka planlarda soyut lekelerle kurduğum yüzey, ön plandaki figüratif anlatımla karşıtlık oluşturur. Bu karşıtlık, hayatın karmaşası ile bireyin yalın varlığı arasındaki gerilimi temsil eder. Renklerimde cesaret vardır; çünkü yaşamın kendisi nötr değildir.

Maçka Parkında Bisikletler, 50 x 70cm, TÜAB, 2025

Benim resimlerim bir hikâye anlatmaz; bir duygu alanı açar. İzleyici kendi anısını, kendi yazını, kendi yolculuğunu bu yüzeyin içine yerleştirir.

*Bisikletlerimde zaman durur.
Plajlarımda ise zaman akar.
Ve ben, bu iki hareket arasında insanın izini ararım.*

Plaj, 35 X 50cm, TÜAB, 2026

Plaj, 30 x 30cm, TÜAB, 2025

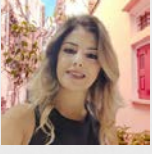

Plaj, 30 x 30cm, TÜAB, 2025

Plaj, 40 x 45cm, TÜAB, 2025

BAKIŞ AÇISI

YAPAY ZEKA NİMET Mİ, FELAKET Mİ?

Ecza. Evren CEBE

Teknoloji nimet mi, felaket mi? Bu iki ucu işaret eden nice yazılar, videolar ve programlar görmüşsünüzdür. Yapay zekânın hayatımıza girmesiyle birlikte bu tartışma daha da büyüdü. Kimine göre işimizi elimizden alacak, kimine göre hayatı görülmemiş ölçüde kolaylaştıracak. Meslekler bitecek mi, yeni meslekler mi doğacak derken insanların beyinlerini epey yaktılar, sağ olsunlar.

Doğrusu bunun nedenini bir türlü kavrayamıyorum. Bu kadar keskin yaklaşımların, popülist olma, dikkat çekme ya da beğeni toplama kaygısıyla özellikle üretildiğini düşünüyorum. Çünkü bir şeyin tamamen faydalı ya da tamamen zararlı olduğu nerede görülmüş? Ateş de öyle değildi, internet de öyle değildi. Yapay zekâ neden öyle olsun?

Bir konuyu doğru anlatmak medyanın, içerik üreticilerinin ve uzmanların sorumluluğunda değil mi? Eğer beynimiz birbirine zıt yüklemelerle dolduruluyor, sonra da sağlıklı analiz yapmamız bekleniyorsa kimse kusura bakmasın; insan öyle bir varlık olsaydı bugün dünya bambaşka bir yer olurdu.

Yapay zekânın şirketlerde verimliliği artırdığına, bazı alanlarda istihdamı değiştirdiğine dair haberleri sürekli okuyoruz. Ben ise işin başka bir tarafındayım. Birey olarak yapay zekânın benim hayatımda nasıl yer bulduğundan bahsetmek istiyorum.

Artık arama motoruna herhangi bir şey yazdığımda beni önce yapay zekâ karşılıyor. Bulduğu en genel bilgileri derleyip önüme koyuyor. Kendince yorum yapmayı da ihmal etmiyor. Peki bu bilgi güvenilir mi? Bence sorunun cevabı, ne aradığına göre değişiyor.

Eğer bir şairin şiirini, belirli bir tarihte yayımlanan bir kanunu ya da doğrulanabilir net bir bilgiyi arıyorsam gerçekten büyük kolaylık sağlıyor. Eskiden tek tek internet sitelerini dolaşır, karşılaştırmalar yapardım. Şimdi bunu benim yerime büyük ölçüde o yapıyor.

Ama hakkında hiçbir şey bilmediğim bir konuda aynı rahatlıkta davranmıyorum. Orada bana verdiği bilgiyi bir başlangıç noktası olarak görüyorum. Sonra yine okuyorum, araştırıyorum, farklı kaynaklara bakıyorum. Çünkü yapay zekâ bana yön gösterebilir; ama benim yerime düşünemez.

Buna rağmen hayatımın öyle çok alanına girdi ki; bu gelişimden ziyadesiyle memnunum.

Geçtiğimiz günlerde bir müzeyi gezerken bunu bir kez daha fark ettim. Eserlerin açıklamalarının ya da bulunduğum salonun fotoğrafını çektim. Birkaç saniye içinde hem eserleri hem dönemi hem de bulunduğum mekânı anlatmaya başladı. Kulaklığımı taktım; sanki yanımda kişisel bir rehber varmış gibi müzeyi gezdim. Belki saatlerce okuyacağım bilgileri yürürken dinledim. Üstelik yabancı dildeki metinlerle uğraşmak zorunda da kalmadım.

Müzeden çıkınca bu kez başka bir şey istedim.

"Bana yakın, bahçesi olan, serin bir yerde kahve içebileceğim bir mekân bul."

Sadece mekân önermedi. Hangi kahvesi güzel, hangi tatlısı meşhur, fiyatları nasıl, insanlar neden orayı tercih ediyor... Hepsini önüme serdi. Eskiden bunun için blog yazıları okur, seyahat sitelerini dolaşır, onlarca kullanıcı yorumuna bakardım. Şimdi ise bütün bunları derleyip bana sunuyor.

Üstelik sadece herkesin bildiği turistik yerleri değil; yerelin gittiği, yerelin sevdiği, uygun fiyatlı mekânları da keşfetmeye yardımcı oluyor.

Bir süre sonra şunu fark ettim. Yapay zekâ aslında sadece sorularıma cevap vermiyor; beni de tanıyor.

Sorduğum her soru, yaptığım her araştırma, ilgilendiğim her konu, okuduğum her içerik... Hepsi beni dijital bir profile dönüştürüyor. Neyi sevdiğim, neyi merak ettiğim, nasıl bir yaşam tarzım olduğu zamanla onun veri havuzunda yerini alıyor. Sonra yaptığı öneriler de buna göre şekilleniyor. Belki de bu yüzden iki kişinin kullandığı aynı yapay zekâ, zamanla iki farklı asistana dönüşüyor. Ama meseleyi "yalnız insanlar sohbet ediyor işte" diye küçümsemek de doğru gelmiyor bana. Bu, konuyu fazlasıyla basitleştirmek olur. Çünkü insan ilişkilerinin, gerçek iletişimin yerini alabileceğini düşünmüyorum. Bir hekimin yerini tutamaz. İyi bir editörün de... Bir psikoloğun ise hiç.

Ben yine kendi adıma konuşuyorum. Yapay zekânın nimetlerinden oldukça faydalaniyorum ve bu gelişimden memnunum.

Ha, bazı meslekleri değiştirecek mi?

Muhtemelen evet.

Ama insanlık tarihi zaten biraz da bunun tarihi değil mi?

Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçtik. Sanayiden bilgi toplumuna... Bilgisayar geldi, internet geldi, akıllı telefonlar geldi. Her biri bazı alışkanlıklarımızı elimizden aldı, yerine yenilerini koydu.

Yapay zekâ da bunu yapacak.

Belki asıl sormamız gereken soru, "Hangi meslekler yok olacak?" değil.

Bu değişimin içinde ben kendimi nasıl dönüştüreceğim?

Çünkü değişim olacak.

Oluyor da.

Homurdanarak geçen bir ömür yerine, değişime nasıl ayak uyduracağımız üzerine biraz daha fazla düşünsek fena mı olur?

Unutulmamalı ki yapay zekânın nimetlerinden faydalılırken bir o kadar da dikkatli olmak gerekiyor.

Son zamanlarda sıkça karşılaştığım bir durum var. Bir makaleyi okumaya başlıyorum; daha birkaç paragrafta yapay zekâ tarafından yazılmış ya da editlenmiş olduğunu hissediyorum. Genel geçer ifadeler, herkes için söylenebilecek yüzeysel cümleler, birbirine benzeyen paragraflar... Aynı şekilde konferanslarda, toplantılarda yapay zekâyâ hazırlanmış konuşma metinlerine de sıkça rastlıyoruz. Öyle bir üslup ki; emeksizliği, uğraşılmamışlığı ve insan elinin değmediğini neredeyse ele veriyor.

Elbette yapay zekâ iyi bir yardımcı olabilir. Düşüncelerimizi toparlayabilir, bize farklı bakış açıları sunabilir, yazarken yükümüzü hafifletebilir. Ama insanın yerine düşünmeye, hissetmeye ve üretmeye başladığı anda bir şeyleri kaybetme riskiyle de karşı karşıya kalıyoruz.

Bazı şeyler bu uğurda feda edilmemeli. İnsan emeği, insanın düşünme biçimi, kelimeleri seçişi, yaşanmışlığını satırlara taşıyışı... Bunlar hâlâ en kıymetli tarafımız. Teknolojiyi kullanırken bunlardan ödün vermememiz gerektiğini de hiçbir zaman unutmamalıyız.

HAYATI HEP ANLAMLI BULDUM

Hayrettin YAZICI

Hayatı hep anlamlı buldum.

Ve hiçbir zaman, "ne olacak?" dememeye zorladım kendimi.

Rahmetli bir büyüğümün tavsiyesiydi bu:

"Ne olacak diyen adamdan kaçacaksın," derdi.

Yıllar geçtikçe anladım ki, insanın hayata bakışı da hayatın kendisi kadar değişiyor. Bir zamanlar hayatı, hayallerin, gerçeklerin ve gerçekleştirenlerin; belki de beklentilerin bir bileşkesi olarak görürdüm.

Planlar yapar, hedefler koyar, kararlar alırdım.

Kendimi görevlendirmeyi severdim; çoğu zaman bu huyum başıma olmadık sıkıntılar açsa da. Çünkü içimde hep bir şeyleri onarma, tamir etme, yeniden kurma isteği vardı. İnsan bazen kendi hayatına bile görev biçiyor; oysa hayat, bizim görevlerimizden çok daha derin, çok daha kaypak bir zeminde ilerliyor.

Bugün geldiğim noktada, hayallerin yerini yavaş yavaş hatıralar almaya başladı.

Her hatıra, bir hayali kovalar gibi geliyor bana.

Sanki geçmiş, bugünün içinde boş bir yer bulur bulmaz yerleşiyor

Ve o yerden bir hayal sessizce çekilip gidiyor.

Her hatıranın konakladığı yerde bir hayalin gölgesi kalıyor sadece...

İşte o zaman fark ettim; artık hayatı eskisi gibi tarif edemiyorum.

Eskiden yaptığım tanımlar, bugünün duygularını taşımıyor.

O nedenle, hayatı yeniden tanımlamak zorunda kaldım.

Dedim ki kendi kendime:

"Hayat, beklediklerimizden çok, beklemediğimiz olayların ördüğü bir şey olmalı."

Gerçekten de öyle.

Nice planlar yapıyoruz, ince hesaplarla yola çıkıyoruz.

Heyecanlarımız kanatlanıyor, içimiz umutla doluyor.

Sonra bir anda, hiç hesaba katmadığımız bir darbe iniyor.

Bir söz, bir hastalık, bir ayrılık, bir ölüm...

Ve her şey, hiç istemediğimiz halde, bir anda kesintiye uğruyor.

O zaman mecburen yeniden harmanlıyoruz hayatı;

yeniden seçiyoruz yolları, yeniden kuruyoruz kendimizi.

Ama o yeniden kurulan her şey, eskisinin içinde bir eksiklikle doğuyor.

Artık hiçbir şey ilk haliyle kalmıyor.

Dün kurduğum hayallerin hiçbirine yer kalmadı.

Zaman, onları bir bir alıp götürdü; yerine sessiz, ağır, düşünceli bir kabulleniş bıraktı.

Artık hayal kurarken bile temkinliyim. Çünkü öğrendim ki hayat sadece ilerleyen bir şey değil; aynı zamanda kaybettiren de bir şeydir.

Her kazanç, bir kaybın gölgesinde büyür;

her umut, bir vedanın içinden geçer.

Ve bütün bu kesintilerin, bütün bu dönüşümlerin en acımasızı hep ölümle geliyor.

Ö.m, hayatın sonu değil; anlamın kırıldığı yerdir belki de.

İnsanı susturur; ama düşünmeyi bırakmaz.

Geride kalanlar, yaşamı yeniden tarif etmeye mecbur kalır.

Benim yaptığım da tam olarak bu:

Hayatı, yeniden tarif etmeye çalışıyorum

Eskiye artık zamana havale ediyorum.

ÖYKÜ

GEZEN ELBİSE

Fazilet KIRTAY

Terzi olmayı ben istemiştim. Annemle gittiğim dikim evindeki her prova ve sonrası rengarenk elbise, döpiyes, bluzlara hayran hayran bakar, yakasını, kol manşetlerini, etek boyunu ezberime alırdım. Bir keresinde terzinin kolundan iğneliği kapıp kendi koluma takmış ilk iğneyi anneme tutturmuştum. İnce belini ortaya çıkaran bu müdahale terzinin pek hoşuna gitmiş- Terzi olacak bu çocuk, demişti. Dönüş yolunda elime tutuşturulmuş makaradan ne hayaller döndürüyordum, ne annemin ne de şoförün haberi vardı.

Annem modayı takip ederdi. O sene elbiseler kolsuzsa kolsuz, etekler miniyse mini, maksiyse maksiki dikilirdi onun giysileri de. Bazı renkleri daha çok severdi, moru pek yakıştırdı doğrusu kendisine, moda olunca sevinirdi. Sadece mor renk olacak, çiçekli kumaş sevmezdi. Oysa ben civil civil çiçekli kumaşları pek severdim. Kadınlar çiçekli giysiler giymeliydi, gardıroplarında kahverengi olmamalıydı. Bir de şapkaları olmalıydı mutlaka önünde, yüzünün güzelliğini saklayan danteller olmalıydı. Bir sene Fransa'dan getirilen şapkaya uysun diye dantelli elbise diktirmeye karar veren annem hüsrana uğramış, terzisini bile değiştirmişti. Bence de yazık olmuştu güzelim dantele, bana kalsa o dantel tam duvaklıktı doğrusu.

Terziliğimin ilk yıllarında yeni modellerimi ilk anneme dikerdim. Belki giyer umuduyla mor üstüne beyaz mine çiçekli viskon kumaştan tiril tiril bir elbise dikmişim. Eteğine annemin adının ilk harfi F yi işlemişim mor ipek iplikle. Annem denedi elbisemi, aynada şöyle bir baktı kendine, çiçekler yüzüne yansımış gibiydi, elbiseyi gardıroba kaldırdı, bir daha giymedi çiçekleri yüzünden. Neden çiçekten korkardı da üstünde olmasına katlanamazdı anlamazdım. O elbiseyi bende unuttum tabii yıllar geçtikçe; ta ki maddi sıkıntılar nedeniyle taşındığım küçük atölyeme bir çantada gelene dek.

Hopla zıplaya atölyeme gelen genç kızın – annemin elbisesini benim ölçülerime göre dikebilir misiniz? diye sorması olağandı, artık yeni elbise kimse diktirmiyor, çoğunlukla tamir tadilat işi yapıyordum. Tezgâha bıraktığı çantadan görünen kumaşı gördüğümde içim cız etti. Otuz yıl önce diktiğim elbise olması ihtimali olmasa da benzerliği anılarımı tezgâha dökmüştü. Genç kız çıkar çıkmaz elbiseyi elime aldığım da donup kaldım. Annemin elbisesiydi. İmkânsız, dedim. Kolları kısaltılmıştı, moru biraz solmuş, beyaz mine çiçekleri sararmıştı ama aynıydı. Etek ucuna baktım yüreğim pır pır. Oradaydı, mor ipek iplikle işlediğim F harfi. Ah Firuzan Hanım demek evdeki hizmetliye verdin elbisemi. Genç kız eteklerini kısalt demişti; ama elbiseyi belinden söküp öyle kısalttım boyunu işlenmiş harf bozulmasın diye. Yakasını, kollarını elden geçirdim. Tüm dikişlerini onardım, yeniledim. Kopçasını değiştirdim. Bunca yıl aynı kopçanın kullanılmasına şaşırdım tabii. Genç kız üç gün sonra geldi atölyeme yasemin kokusunu yayarak. Elbisenin hikayesini anlatsam mı diye düşünürken adını sordum: Firuzan, dedi. Üstüne geçirdiği elbiseyle aynanın karşısında dimdik duran annemin aksine döne döne dans ederken eteklerini seyrediyordu, bense onu. Elbise sahibini bulmuştu, kollarını yakasını kaybetse de.

BİZİM VAN ELLERİ SÜRPRİZ YAPMAYA BAYILIR

Prof. Dr. Zühre ŞENTÜRK

Birkaç gün önce sözünü etmiştim size Şemsa (nam-ı diğer Güneş) teyzemizden... bizim Van ellerinden aydınlık yüzünü ve gülümsemesini hiç eksik etmediğinden de... Urartu medeniyetinin başkentliğini yaptığımız dönemlerde adımız da o yüzden "Güneş Kenti" anlamına gelen "Tuşba" idi ... biliyorsunuz; Şemsa teyze, birkaç gün önce Cemre amcanın hışmından korkarak hızlıca Van denizimizin balıkları arasına karışmıştı...

Bugün kendimden geçmiş vaziyette bilimsel bir makale üzerinde çalışmaktaydım... özgür kıyılara yelken açmış olsak da bu işi de hepten bırakmadık yâni ... bilgisayarım hemen pencerenin kenarındaki masa üzerine kurulmuş vaziyetteydi ... ben karmaşık bir mekanizmayı aydınlatmaya çalışırken; bizimki, perdeleri açık pencereden karşıdaki ağaçlara sere serpe yayılmış olan Berfu kızımızla hafif hafif flört durumuna geçiş yapmıştı... kızımızın, ismini kar tanesinden almış olduğunu biliyorsunuz zaten... bir ara bilgisayarın ekranında tuhaf bir hareketlilik başlamaz mı?.. bana birşey anlatmaya çalışıyor ama ne?.. sinirle başımı kaldırıp pencereden dışarı bakınca ne göreyim?.. Van denizimizin üzerinde bir renk cümbüşü oluşmuş ki; anlatılmaz güzellikte ... Şemsa teyzemizin işi bu belli ki... yetmezmiş gibi; nereden bulmuşsa bulmuş İzmir'in tepelerinin şu anda mis kokusuyla başını döndürmeye başlamış nergis çiçekleriyle de heryeri bir güzel bezemiş... etrafına da Van'ımızın meşhur İnci kefallerini toplamış... bana el sallar dururlar...

Sonunda anladım... evet yaaa bugün, uzun yıllardır Kıbrıs ellerinde akademik yaşamı seçen bir arkadaşımın dünya ile tanıştığı günün yıldönümüydü... Farmakognozi derslerinde "nergis, Amaryllidaceae familyasından Narcissus cinsinden bitki türlerinin ortak ismidir" diye söze başlayarak dersine devam eden sevgili İhsan'ın... nergis tarlaları çok yakından tanır kendilerini... burası tamam... peki ya; kefaller niye hoplar durur... çünküüüü sevgili arkadaşım bir balık burcudur da ondan... birbirine bağlı ama sırt sırta vermiş iki balık sembolü burcunun gereği bazen akıntı yönünde yüzmeyi sever... bazen de bizim İnci kefalleri misali akıntıya karşı... zorlanır zaman zaman belki ama sonunda mutlaka üstesinden gelmeyi becerir...

Şemsa teyzemizin bu müthiş organizasyonu anlaşıldı ama niye özellikle bu yıl böylesi ayrıntı düşünülmüştü... onu da çözdü Zühre arkadaşınız... ne de olsa akademik alanı gereği serde bilimsel dedektiflik vardır... "bayan Sherlock Holmes" unvanını boşuna almamıştır yâni..... hadi gelin bugünün tarihini bir yazalım... 25022025 sonra da yılın tam ortasından bir sağa doğru; bir de sola doğru gidelim... ne çıktı?.. yaaa... çok özel bir tarihtir bugün...

O halde şimdi bana da ne düşüyor?.. bu özel ve güzel gün, sonrakine devrilmeden önce bizim ellerin bu çok anlamlı sürprizini jet hızıyla Van denizimizden Akdeniz'e doğru göndermek... sevgili İhsan'a ve o güzel eşi sevgili Ayşe'ye doğru...

Not: Van ellerinin sürprizini ayrıntısıyla görmek için fotoğrafların üzerine "tık" "tık" yapmak gerekiyormuş... elçiye zeval olmaz... benden söylemesi...

Zühre - Van

25 Şubat 2025

İÇSEL DİŞAVURUM

KURABIYE VE ÇAY KOKUSU

Asuman FİGEN TÜMER / Gökkuşağı Tarlası

Kurabiye ve çay deyince ister istemez Proust gelir aklıma. Bir küçük parça kurabiye'nin kokusu... Ve o koku, yüzlerce sayfalık bir kitaba dönüşür. Çünkü bazı kokular anı değildir; zamandır. İstem dışı hafızanın kapısını aralarlar. Akıl hatırlamaz, beden hatırlar. Bir yudum çayla, geçmiş bugüne karışır; çocukluk, kaybolmuş odalar, eski sesler yeniden konuşmaya başlar. Proust bize şunu öğretir: Zaman geçmez, saklanır. Ve bazen bir kurabiye kırıntısı, onu geri çağırmaya yeter.

Biz uçucular da gözlerimiz kapalı kokularından tanırız havaalanlarını. Hepsinin kokusu farklıdır.

Gökkuşaklarının renkleri gibi ama gökyüzüne bağlıdır hepsi.

Bazısı paslanmış metal ve kahve kokuludur,

bazısı deniz tuzu, eski halı ve acele.

Uçucular için yön tabelası değildir koku;

hatıradır, sezgidir, eve benzer bir şey.

Gökkuşakları gibi farklıdır her biri,

renkleri ayrı, ışıkları başka...

Ama yağmur geçmiştir mutlaka hepsinden.

Ve biz, o kısa geçiş anında

yerle gök arasında asılı kalırken

hangi şehirde olduğumuzu

da biliriz kokularından...

Dünya kurabiye kokmaz ne yazık ki;

veda kokar, kavuşmadan çok.

ESNAF LOKANTASI

Ecz. Ateş Ali ÇALIŞ

Esnaf lokantası bir ara caddenin üstünde... Duvarda artık eskimeye yüz tutmuş bir televizyon. Tüplü değil ama sanki kırk yıllık gibi. Vantilatör cılız, cılız estiriyor ama yine de senelerdir havayı ileri atmaya çalışıyor. Zaten belki de hiç kimseyi serinletemiyor ama görevinde azimli ve vazgeçecek gibi görünmüyor Büyük ihtimalle bu kapıdan çıktığında son dönüşünü yapacak. Kıvrımlarında silsen de bir daha çıkmayacak, senelerin izleri var. Zamana burada direniyor her şey. Havada dün gece atılmış paspasın bikkın kokusu var.

Kapı kollarına kim bilir kaç milyonuncu sinek kondu, daha evvelki arkadaşlarından ayırt etmek ise imkansız.

Her şey eski, en yeni şey bile eski ama hiçbir şey eski gibi görünmüyor. Hatıraları en acıtacak kadar ama tüm duygu yükü ile koruyor.

Aynaya baktığımda bir yaşlı şey artık benim suratım. Burada yemek yiyebildiğim sürece yaşayacağım biliyorum. En eski espriler bile burada hala geçerli. Güldürebilmek çok zor bir sanat artık, bunu bir ben biliyorum sanki.

İçeriye güzel bir kadın girmeyeli çok oldu. Tabakların, bardakların, çatal ve bıçakların şansızlığı, belki de bu durum. İkinci kere, üçüncü, dördüncü, beşinci ve daha çok kere gelen herkes buraya aittir bir süre, ama sonunda herkes terk eder, tüm gerçekliği ile televizyon, eski TV ve yazlıkçılar olan sinekler kalır. Bir de emektar usta.

Bayat ekmekler, kısa süren ömrün en hazin hatırlatıcısı. Hayat terkediliş üzerine ve bu acımasızlığı durdurabilecek hiçbir şey yok.

Güneş öğleden sonra karşıya geçecek, sevdalar ise sürekli yüreklerde...

EVE GİDEN YOL

Tekin DENİZ

Sanki bir süredir Kavafis'in Kent şiirinin içinde yaşıyorum. Evet, ilk başta bu düşünce insana biraz karanlık geliyor. Evet, hep aynı yerlere dönmek, aynı duvarlara çarpmak, aynı sokaklarda dolaşmak, zihnimizde karanlık bir yazgı gibi cınlıyor. Oysa zaman geçtikçe insan, kaçamadığı döngülerin yalnızca kader değil; aynı zamanda sığınak olduğunu da idrak ediyor. Alıştığı sesler, tanıdığı kokular, ezbere bildiği yollar ve her gün yeniden karşılaştığı ayrıntılar, incelmış göğsüne hiç ama hiç beklenmedik tarifsiz bir huzur veriyor.

İnsan her zaman şaşırmaktan hoşlanır mı? Hiç zannetmiyorum. Kapısındaki ağacın daima yerinde durmasını isteyen yok mu yani? Sonra sokağındaki kaldırımın, karşı çatıdaki kiremitlerin, aydınlık bir bayram sabahının, içten bir dost sohbetinin, baba şefkatinin ve anne sıcaklığının tekrarını aramaz mı herkes? Ne var yani acısıyla tatlısıyla bir daha, bir daha ve bir daha yaşasak o günleri? Sözgelimi ben hiç ama hiç şikâyet etmem ki!

Ruh çoğu zaman sürprizlerden değil, âşinalıktan beslenir. Belki de bu yüzden nereye giderse gitsin, hep tanıdık bir çehre, bildik bir huzur arar insan. Fakat ne acıklıdır ki en çok da bize huzur veren o yeri ve o tanıdık çehreleri kırarız. Belki de aymazlığımızın sebebi, bir nedenden hayata kızıp sahiden iki yumruk sallamak istediğimizde, ellerimizin yetişeceği tek yerin yine bu güvenli alan olduğunu bilmemizdir. Öyle ya, nasılsa orada bir şekilde anlaşılır, nasılsa orada yeniden kabul görür, nasılsa orada yeniden seviliriz -diye düşünürüz. Ah, bu durum bizler için ne acıklı bir durumdur! Aman hâlâ fırsatı olan hızla uzaklaşsın buradan!

Evet o insanlar ve o yerler bizleri kolay kolay bırakmazlar ama biz böyle yapa yapa zamanla onlardan gideriz. Hem de hiç farkında olmadan gideriz. Oysa onlar bizi ne güzel sever, ne sağlam korurlar... Ayrıca bizler o insanları ve o yerleri acıttığımızda, tekrarın da düzenini bozuyoruz.

Soralım bakalım kendimize: Kırılmadan önceki biz ile sonraki biz aynı kişiler midir? Sonra İstanbul'daki tüm erguvan ağaçlarını yok etsek, İstanbul yine İstanbul kalır mı? Artık başka bir yere dönüşmez mi? Haydarpaşa Gari'ni sök al meselâ? Oldu mu? Yakıştı mı? Ne münasebet değil mi? Ben de tam olarak bunu diyorum işte. Her şeye böyle hoyratça koştur koştur dokunmamak lâzım.

Esasında korumamız gereken insanları ve yerleri bal gibi biliriz. Fakat konforun odağımızda yarattığı dağınıklıklar bizi oradan oraya savurur. Gidip kendimizi eciş bücüş sözde bir yeniliğin peşinde koşmaya ikna ederiz. Bir çeşit restorasyon faciasına dönüştüğümüzü anlamamız ise; ancak başkalarının alaycı gülüşlerini fark ettiğimizde mümkün olur. Ne garip değil mi? Bu tip sözde yeniliklere ulaştığımızda bunu cesaret sayar, eskiyi geride bırakmayı da ilerleme gibi görürüz. Oysa çok azımız gerçekten şu soruyu soruyor: İhtiyacımız olan şey gerçekten yeni olan mıdır? Yoksa dört diyarda yana yakıla aradığımız şey, yalnızca kaybettiğimiz tanıdıklığın başka bir biçimi midir? Çoğu insan bazen de gururundan ve kibrinden dönemez o tanıdık yere. İnsanın trajedisi de bu işte, yanlışını kabul etmeyi, tükürdüğünü yalamak sayar kendine!

Bilmediğimizi öğrenmek için büyük çaba harcarız; ama bildiklerimizi hakkıyla yeniden ve yeniden pek düşünmeyiz. Sahip olduklarımızın değerini de ne yazık ki çoğu zaman ancak onları kaybettikten sonra kavrarız. İnsan zihni keşiflerle övünürken, kalbi sessizce bir tekrarın peşinden gider. Çünkü kalp, derinde bir yerde, kendisine sahiden neyin iyi geldiğini bilir. Acıkmak gibi, susamak gibi o tekrarı, o kalp ritmini arar durur. Aslında o tekrar, eve giden yoldur!

Tekrarlar ve döngüler, insanın ruh dünyasının kalkanlarıdır. Belki de bu yüzden kendi döngülerimizle sonsuzlukta görünmez sınırlar çiziyor: “İşte sevdiğim insan, işte ailem, işte yuvam, işte huzur bulduğum sokak, işte uğraşmaktan yorulmayacağım iş” diyoruz. Bu tekrarlar sürdükçe dünya daha anlaşılır, zaman daha güvenli, hayat daha içinde yürünebilecek bir ritimdedir.

Tekrarın dışına çıkıldığında ise; kimse neyle karşılaşacağını bilemez. Yeni bir hayata başlamak, yeni insanlarla sıfırdan bir hukuk kurmak, bizi hiç tanımayan bir dünyaya kendimizi yeniden ve yeniden anlatmaya çabalamak büyük bir enerji gerektirir. Daha da önemlisi bu durum, insanın ruhunda görünmez bir savunmasızlık yaratır. Koca bir ömrü sürekli ön söz yazarak geçirmek gibi... Sürekli ön sözü anlatmaktan, asıl kitaba, yani o derin ve sakın gövdeye bir türlü geçememek gibi...

Modern çağ, insana sürekli değişmeyi, her an keşfetmeyi ve sürekli konfor alanının dışına çıkmayı öğütlüyor. Dahası, bunları bizlere mutlak erdemler gibi sunuyor. Fakat insan ruhunun dili doğrusal değil, döngüseldir. Mevsimler gibi, nefes gibi, geceyle gündüz gibi...

Ritim zaten tekrar demektir. Ritim bozulduğunda şarkı da bozulur. Bazen yeni bir ses bütünüyle doğru olabilir ama yine de varlığımıza yabancı kalır. Çünkü doğruluk ile aidiyet aynı şey değildir. Hâfıza, sadece uyumu değil, aynı zamanda alışkanlığı da arar.

Tarihi bir tiyatroyu taş taş söküp başka bir yere eksiksiz taşıyabilirsiniz. Mühendislik kusursuz olabilir, dekor aynı kalabilir, koltuklar aynı sırada dizilebilir. Fakat alkışları taşıyamazsınız. O salonun yıllarca içine sinmiş sessizliklerini, bekleyişlerini, heyecanını ve görünmez ruhunu yeni koordinatlara götüremezsiniz. Çünkü mekânlar da insanlar gibi çevreleriyle birlikte nefes alırlar. Hâfıza, yalnızca duvarlarda değil, tekrarın kendisinde yaşar. Tomas Fasulyeciyan ustamız da "Sersem Kocanın Kurnaz Karısı" oyununda Haldun Taner diliyle bize bunu söylemiyor mu zaten? Ne çabuk unutuyoruz!

Aslında yaslarımız da döngüseldir.

Çoğu kişi yasın zamanla azalacağını düşünür. Ne tuhaf! Sanki düz bir çizgide ilerleyen şaşmaz bir yolculukmuş gibi... Oysa yas, dünyanın en eski döngülerinden biridir. Bittiğini sanırsın, iyileştiğini düşünürsün, kendini yeni bir hayata alıştırdığına inandırırısın. Sonra hiç beklemediğin bir anda, bir sesin tınısında, eski bir sokağın kokusunda, bayram sabahı pencereye vuran ışıktaki ya da çocukluğundan kalma sıradan bir ayrıntıda o tanıdık sızı yine gelip tam kalbine yerleşir.

Yas, gidenin arkasından tutulan bir kronometre değildir. Aksine, sevginin hâfızada bir plak gibi dönmeye devam eden ritmidir. Bazen sözlerini unutursun ama ezgisi aklından ve ruhundan asla gitmez. İçin her daraldığında yarı bilinçli yarı bilinçsiz mırıldanıp durursun. Onun her yere seninle bu şekilde geldiğini bilirsin. Hatta bazen tam olarak sadece burada gerçekten nefes alıp verdiğini hissedersin.

İnsanın sonsuzlukta çizdiği görünmez çemberin en güçlü direkleri anne sıcaklığı ve baba şefkati değil midir? Onlarla kurulan ilk tekrarlar, ruhun yazılı olmayan anayasasını oluşturur. Bir annenin sesi, bir babanın bakışı, her gün fark edilmeden yinelenen o küçük güvenler... İnsan dünyaya önce bunların ritmiyle inanır. İlk önce o güvenle kendi korunaklı limanını inşa eder. Göğsündeki çalkantı işte ilk o zaman durulur, kalbinde dörtnala telaşla koşan atlar ilk o zaman sakinleşip içinin serin ve sonsuz çayırlarında rahatça gezer.

Bizler aslında kendi şarkımızı bulmak için sürekli ve sürekli kendi ideal tekrarımızı arıyoruz. O ritim kesildiğinde şarkının en ağır notası da eksiliyor. Düzenimiz bozuluyor. Ne yapacağımızı bilemiyor, şaşırıp kalıyoruz.

Hiçbir yenilik, hiçbir başarı, hiçbir yeni düzen o ilk melodinin yerini bütünüyle dolduramaz. Hâfıza bir şekilde eksik kalan o nakaratı aramaya devam eder. İşte yası döngüsel yapan da budur: Unutamamak değil, sadakattir bizi yasımıza ait kılan!

Evet, tuhaf ama insan aynı acıya tekrar tekrar döner, çünkü o acıya döndüğünde aynı sevgiye de tekrar tekrar döner. Yani acı, o sevgiye dönüşün giriş biletidir aynı zamanda. Eskilerin uzunca bir tekrarı, hatta koca bir ömrü tanımlarken: “Acısıyla tatlısıyla yaşanmış” demeleri de bu bilinç sebebiyle değil midir?

Belki de asıl olgunluk, bu döngüleri ve bu tekrarları bir başarısızlık saymaktan vazgeçmektir. Kendimizi sürekli yeniden icat etmek zorunda olmadığımızı, bazen aynı yere dönmenin ilerlemekten daha insani olabileceğini kabul etmektir. Kök salmanın, her zaman ileri gitmek değil, bazen aynı toprağa yeniden tutunmak olduğunu anlamaktır.

"Patch Adams" filminin açılışındaki dış ses bize:

“Hayatın tümü bir eve dönüştür. Pazarlamacılar, sekreterler, kömür madencileri, arı yetiştiricileri, hepimiz, dünyadaki tüm o huzursuz kalpler, hepimiz eve dönen bir yol bulmaya çalışıyoruz” derken de aşağı yukarı bu söylediklerimi anlatmıyor muydu aslında?

Mekânların ruhunu başka yere taşıyamayız. Tarihi bir tiyatronun alkışlarını yeni duvarlarda yeniden üretemeyiz. Kaybettiğimiz insanların seslerini de geri getiremeyiz; fakat onların bize bıraktığı ritmi içimizde yaşatabiliriz. Çünkü hâfıza, yalnızca hatırlamak değil; aynı zamanda tekrar etmektir. Belki de insanın kurtuluşu tam olarak burada, bu tekrarın içinde bir yerlerde saklıdır.

Hayat bizi ne kadar uzağa savurursa savursun, sonunda hep aynı çemberin içine dönmüyor muyuz? Çocukluğumuza, sevdiklerimize, yasımıza, özlemimize ve bizi biz yapan o ilk sıcaklığa koşmuyor muyuz?

Belki bir gün “Şu işe bak sen!” deriz bir anda “Meğer kaçmaya çalıştığımız o büyük döngü, bir hapisane değilmiş. Meğer bütün ömrümüz boyunca aradığımız şey yeni bir yol değil, kaybettiğimizi sandığımız o eski ritmin içinde, yeniden kendimizi bulabilmekmiş.” deriz. Bu aslında insanın kendisine belki de ilk defa sâde, süsüne kaçılmamış bir şefkat göstermesidir.

Acısından, sevgisinden, yasından, sevincinden ve kendisini kendisi yapan kentten kaçmak isteyen tanıdıklarına şunu söyle:

*“Yeni bir ülke bulamazsın, başka bir deniz bulamazsın.
Bu kent arkandan gelecektir.
Sen gene aynı sokaklarda dolaşacaksın,
aynı mahallede kocayacaksın
aynı evlerde kır düşecek saçlarına.
dönüp dolaşıp bu kente geleceksin sonunda.
başka bir şey umma
ömrünü nasıl tükettiysen burada, bu küçücük köşede,
öyle tükettin demektir bütün yeryüzünde de.”*

Ne çok isterim insanların bütün bir yaşamı tüm duruluğuyla süsüne kaçmadan sevmelerini ve kendileriyle yaşadıkları çevreyi doğru bir şekilde sahiplenmelerini. Hatta onlara gidip: “Bu kent sizin, hadi girin içeri, bu insanlar sizin, siz bu insanlarsınız, hadi sarılın birbirinize, kendinize” demeyi de ne çok isterim. Fakat elleriyle kulaklarını sımsıkı kapamış olanlara hiçbir şeyi duyuramazsın!

Açıkkçası ben, bizi alıp daha güzel ülkelere de gitmek istemiyorum. Tam aksine, yaşadığımız bu yer, o güzel yerlere benzesin istiyorum. Dahası, buraların aslında zaten oralardan çok daha güzel olduğu görülsün istiyorum.

İnsan tekrar ederken de değişebilir. Zaman, tekrara anılar katar, ona bir hâfıza giydirir. Tüm ömrü boyunca küçücük iki nokta arasında yaşayan insan, ne yazık ki her yeniyi kendi için zannediyor. Yurt dışında yaşayan yirmi yaşında bir yurttaş ile 70 yaşında bir yurttaş aynı değil. Biri yeni bir telefon veya tatil hayal ederken diğeri köyündeki armut ağacını özliyor. Niye? Çünkü o armut ağacının onda bir tekrarı, bir ritmi, bir hafızası var.

Her kırık onarılmaz, sonra bir suçlama gibi de düşünülmemeli hiçbir yas, hiçbir keder. Ben yaşamdan bunu duydum, umarım başkaları da bu güzelliği ve bu sıcaklığı fark eder.

BİR KİTAP BİR YORUM

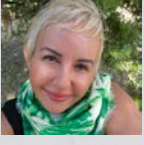

Gabriel Garcia Marquez ve Mercedes'in Kararlı Yürüyüşünde Zirve: Yüzyıllık Yalnızlık

U z m . Y ü k s e l D E M İ R

Saç kurutma makinesini sattı, böylece romanı yayınevine postalayabildi ve bu adanmışlık ona Nobel Ödülü kazandı. Marquez hakkında, Yüzyıllık Yalnızlık hakkında, her defasında farklı kesitlerin öne çıktığı yazıları tekrar tekrar paylaşacağım. Çünkü bu kitap, milyonlar gibi beni de çok etkileyen, kalbimden bir parça bıraktığım o büyümlü gelen gerçekliği tattığım yer oldu. Gabriel García Márquez, Mercedes Barcha'yı okul dansında gördüğünde henüz 13 yaşındaydı ve arkadaşlarına cesurca "O kızla evleneceğim. " dedi. Oysa Mercedes, onu fark etmedi bile. Burslu bir çocuktuk. Eczacının kızıydı, kendine güvenen, hayranlık duyulan, dokunulmaz... Yani hayatın, hayalperestlerin yapamayacağını söylediği şeyi yaptı. Asla unutmadığı kıza layık biri olmak için evden ayrıldı. On sekiz yıl geçti. Gazeteler. Şehirler. Yoksulluk. Para getirmeyen, tutkuyla sarıldığı hikayeler. Ama geri döndüğünde Mercedes evet dedi ve birlikte uzun ve diğer her şeyden kısa bir hayata başladılar. García Márquez sürekli yazdı. Ödüller geldi. Övgü geldi. Ama para hala yok. Mercedes, para etmeyen hikayelerin peşinden koşarken her pesoyu çoğalttı. Sonra birlikte Acapulco'ya giderken, o romanın tüm konusu o kadar canlı bir şekilde ve bütün olarak zihninde çaktı. Arabayı döndürdü ve "Bu kitabı yazmam lazım ama paramız da bitecek." dedi. Mercedes gözünü bile kırpmadı. "Yaz onu. " On sekiz ay boyunca çalışma odasına kapandı. Gelirim yok. Güvencem yok. Sadece inanç! Zor koşullarda ailesini suyun üzerinde tuttu. Mercedes, ah asil kadın! Faturalarla o ilgilenirdi. Ev sahipleri. Borç. Arabalarını sattı. Baba, Macondo adında bir dünya yaratırken oğullarına sessiz olmalarını söyledi. Roman, sonunda bittiğinde ki yaklaşık 500 sayfa. Onu postaneye götördüler. Arjantin'de posta ücreti pahalı. Mercedes eve yürüdü, satmak için kalan her şeyi topladı. Mücevherleri, aletleri ve sevgili saç kurutma makinesini ve hepsini sattı, böylece roman dünyayı onlardan önce dolaşabilecekti. Postaneden beş parasız çıktılar. "Şimdi korktuğum tek şey romanın kötü olması. " Olmadı. Yüz Yıllık Yalnızlık yayımlandığında patladı. Baskı üstüne baskı yaptı, satıldı. Düzinelerce çeviri takip etti. Üniversitelerde anlatıldı. Okuyucular onu çok sevdi. Ve 1982'de, saç kurutma makinesi parasıyla gönderilen kitap Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Şöhret geldiğinde, García Márquez her röportajda aynı şeyi söyledi: Mercedes "gerçek yazardı. " Onun fedakarlığı dahinin var olması için bir alan yarattı. 56 yıl evli kaldılar. Yoksulluk, korku veya başarısızlığa galip gelen, daha güçlü bir inanç üzerine kurulu bir ömür. Çünkü aşk bazen güller ya da romantizm değildir. Aşk bazen bir postaneden, elinde inançtan başka bir şey kalmadan eve dönmektir ve şöyle demektir: "Gönder. " Büyümlü Gerçekçilik: García Márquez daha sonra Mercedes olmadan Yüzyıllık Yalnızlık'ın "asla yazılamayacağını" söyledi. Onu tüm kariyerinin mimarı olarak adlandırdı. Bazı hikayeler sadece ilham vermez. Bize sevginin neleri mümkün kıldığını hatırlatır.

ŞİİR

KÜLLERİNDEN DOĞAMAMIŞ ANNEANNEM

Yeşil beyaz evin içine gizlenmiş çocukluğum,
Anneannemin sığamadığı, sığdırılamadığı belki de,
Eğreti gibi hissedip, özgürleşmek hayaliydi oysa,
Yokluğun çaresizliğinde hayallerde kalmaya mahkum olan o evde yaşadı yıllarca,
Ölümünün ardından keşkelerin dilimden düşmediği,
O zamanlarda ise pekilere edilen tahammüller,
Yıkılana kadar rengi hiç değişmedi evin,
İçindeki her şey değişti zamanla,
Kepçe vurunca çocukluğumun bir kısmı göçük altında kaldı,
Tutup avuçlarımın içinde sakladıklarım da vardı.
Baharda tomurcuklanan ağaçlardaki ham meyveleri
Dedemin homurdanmalarına rağmen toplar, sandıklara doldururduk.
Emekçi ruhumuz çocukluktan kalma,
Bağıra, çağıra satış sonrası bölüşülemeyen paralar,
Sesimize aldırmadan mahalleye verdiğimiz konserler,
Daha da cesaretlendiren mahallelinin alkışları.
Kimileri göçüp gitti,
Anıları kaldı,
Kimileri kim bilir hangi dünya telaşında,
Kendini kül etmiş anneannemin mermer mezarı da yoktu uzun yıllar,
Kalabalığın içinde yalnızdı demek ki.
İsmi bile konmamıştı baş ucuna,
Yalnızlığını bulduk özlemle,
Yeniden diktik mezarını,
Sessizliğiyle, yalnızlığıyla, dualarımızla andık...

Banu DUMAN

5 Temmuz 2026 / Saat:23.22

*“bir varmış bir yokmuş” olur her şey,
anneannenin gümüş demliği hala sıcaktır,
az önce çay koymuştur sanki sana,
annenle çay içtiğin fincan ise öylece bekliyor gibi sanki,
sohbete eşlik edecek diye sevinçle,
oysa bilmiyorlar yerinde yeller estiğini o anıların...
dedim ki; boyalarımı alıp bir de ben estireyim bir rüzgar,
alsın götürsün duvarda asılı duran hüznü,
tuvaldeki kelebekler...
henüz yaşanmamış güzellikler, kapıda bekler...*

Ecz. Berrin VESKE MERZİFONLUOĞLU

Resim: Ecz. Berrin Veske Merzifonluoğlu

SEVMEK

*Yalnız sen mi seveceksin
Senin mi yüreğin çarpacak
Sevdiğine kollarını açacak
Senin mi sevme hakkın var
Boynumu bükmeye hiç niyetim yok
Sen yine uzaklardasın
Ellerim başımın arasında
İçimde taşan bir nehir
Bir dalda açan çiçek bir gülüş
Ağaç dalında şakıyan kuş
Uçar diyarlara dairelerle
Bir dal ağzında nereye konarsa
Yapar yuvasını en yüksek yere
Gözlerinin renginde özlemler
Bir el değmesin yeter ki
Alır gider sevdasını başka sevdalara
Kimi zaman yüreğine konar
Kimi zaman tohumuna
Alır gider sevdasını
Eker başka topraklara
Bir ses verir yalnızlığına
Beklemez sevdalanır birdenbire
Ansızın ayrılık konar üstüne
Gözyaşını bırakır, çeker gider
Ne zaman döneceği belli olmaz
Dalıp konar sevdasına daldan dala
Toprağa gömer gider nerede çoğalır
O da bilemez çilesini hangi dalda yeşerir
Nereden bilecek oysaki
Sevmeye zamanımı olacak
Kim bilir hangi kırılmış yürekle buluşacak*

Ecz. Güler ÖZÇELİK

KORKULUKLAR

Güneşin terk ettiği kıyılarda
Damla damla karanlıklar birikiyor,
Karanlığı incitmeyen
Bir baykuş kanadı değişiyor sessizliğe
Ürkek, mahzun ve kimsesiz
Yalnızlıklar büyüyor gibi içimde.

Yalnızlıklar büyüyor gibi içimde
Alınlarında çiğ düşmüş otların gölgesi,
Tüm sessizlikleri haykırıyor kulaklarıma.
Aşılmaz oluyor sarp ve kimsesiz orman
Yapraklar konuşuyor dal susuyor da.

Yapraklar konuşuyor dal susuyor da,
Alanlarda ıssızlıklar bile ağlıyor
Ağaçlar üşüyor güneşe karşı,
Sırılsıklam ve hüzünlü pencereler...
Anlamaz yalnızların durumundan
Karanlığın koynunda sabahlayan geceler.

Karanlığın koynunda sabahlayan geceler
Yalnızlıkları çağırıyor avuçlarıma,
Bütün gün saçaklardan sarkan hüznün
Alanlara çağırıyor kalabalıkları.
Korkuya gebe yalnızlıktan kurtulamadım
Dolaşırken bir aşağı bir yukarı.

Dolaşırken bir aşağı bir yukarı
Acıyor hala elimde kanayan yalnızlıklar,
Çaresizliğe sığınıyorum bütün gün bütün gece
Kalabalıklar içinde usulca ve garibim, bu ne hal?
Körpe bir özlem sokuluyor yanıma
Kaldı mı ağaçlarda kırılacak başka dal?

Kaldı mı ağaçlarda kırılacak başka dal
Solukları kesilirken bile boşlukta
Ürkek, mahzun ve kimsesizlik var talihimde!...
Yaşama sevincimi kurşunluyor
Gün ortasında dolaşan korkuya gebe yalnızlık
Ve ıssızlığı konuşuyor sokaklar...

Gün ortasında dolaşıyor korkuluklar!...

Hasan ATABAŞ

Çılgılık Çılgılığa Bir Dünya / 2018

f. Hasan Atabaş

UZUN BİR ŞİİR KALDI

*Bir seyyah gibi düştüm toprağın karasına,
Onca köy, şehir gezdim, dedim dünya azaldı.*

*Deva dedim bir ömür ayrılık yarasına,
İçimde söylenmedik uzun bir şiir kaldı...*

*Oturdum devranına okuyorum içimi
Toz içinde kalırken bütün ömür raflarım
Kendi içimde bile yapamadım seçimi
Acıdan kıvranırken yontulan taraflarım*

*Topla deme sakın ha, ben dağınık severim
Böyle kaldıkça her şey göremem arkasını
Sen de biliyorsun ki bu demde Allah Kerim
Bana tutturuyorlar asırların yasını*

*Kasıldı kasım kasım duvarları gönlümün
Kuşlara öykünürüm göçe katılmak için
Kaştan aşmak üzere, zeval çağı ömrümün
Kestim yerden ümidi başlara yağmak için*

*Çatlayıp çekirdeğim tam da orta yerinden
Dağılır incilerim olmadık diyarlara
Ayan olur her şeyim sökülüp derininden
Sarı yapraklar gibi düşer beyaz karlara*

*Anlatma kimselere sakın ha olanları
Sırrıma sadığım ben açmadım kimselere
Bir imece yaparak toplarsın kalanları
Çağlayıp geçti dersin içimden ince dere*

Hayrettin YAZICI

KIRMIZI RUHUM

*Mercan kırmızı bir ışıltı ruhum
Gökyüzüne bıraktığım
Dağların doruklarında mora döndü
Vahşi hurçın savaşçı gibi göründü*

*Halbuki soluklu tenimin altındaki kırmızılık
Sadece yaşayabilmek içindi
Ölümü ağlamayı tercih eden
Gergin heyecanlı bir gerçeğe karşı
Sıkıştığında son bir gözyaşı yerine
Kendi haline dönüp
Kızıl bir damla oldu akıttım
Sevgi iksirine dönüştü zehrim*

*Her şeyden önce,
Yaşanmamış anlarıma döner üstünü kapattığım kırmızı anılarım
Başkalarının fikirlerine bürünmüş renksizliğinden kurtulup, mutlu bir gökkuşağı fışkırır son halinde
Güvenli köşesine hapsedip çürütmeden,
Biterken dönmüş bir başlangıcı çözer, gücü orada görünür rengi kırmızı ruhumun.*

Işıl BOYACIOĞLU

f. Işıl Boyacıoğlu

MERHABA

*İyiyim, hiç ummadığım kadar.
Ne vefadan,
Ne geçmişten,
Ne mevsimlik aşklardan,
Ne de sahte dostlardan,
Vazgeçtim ruhumda yara açanlardan.*

*Çocuk kahkahalarımınla yeniden barışık,
Yine, yeniden merhabalara açık,
Heyecanımı, gözlerimdeki umudu,
Mor üzüm salkımlarına sarıp,
Vedaları minnetle yolculayıp,
Yaralarımı şefkatle öptüm.*

*Keyf-i sefa zamanlara,
Tam deminde çaylara,
Kahveleri kırk yıllık hatırlara,
Tepeden tırnağa aşklara,
Yeni yeni sevdalara,
Merhaba, merhaba...*

Mine DÖNMEZ ÖLÇER

MART AŞKI- 2

*Yıllar önceydi bir sabahın masmavi
Yakamozların yıkadığı sahiline
Gün doğarken dağlarda
Yılkı sesleri fırtınalarla
Köpüklü sulara delice koşarlarken bir mekan
Rastlaşan iki insanın titreyen
Elleri ve dudaklarında düşen ateşti
Ve suların en güzel ve özgür
Yunuslarına kavuşmaya
Koşarlarken bilmeden
Doğan aşklarına*

*Kavuştuklarından beridir iki bir olup da
Yasa, devlet töre
Ya da toplum ne varsa direnip
Kavuştu yilkılar dalgalara
Kavuşup aşka
Sözleriydi bin yıl dedikleri
Yılının özgür yeleleri
Güzel kara gözleriyle Yunusun
O en güzel olanına*

*Hep koşacak yilkılar
Bitmeyen gizemli dansıyla yunusun
Ve her baharda coşkulu sular yarılıp da seherde
Kavuracak yakacak onları
Özgür ve mağrur damlalar
Gözleri yine buluşup da nemli
Hep ağlayacaklar mart aşkların*

Prof. Dr. Kadri YAMAÇ
Kırık Zamanlar (2024)

BEN DE...

*Ben de çektim ayrılık acısı
Gözümde hasret yürekte sızı
Çok aradım bulamadım ilacını
Derde dermanım, derdi verenimmiş...*

*Ben de çok dedim dinletemedim sözümü
Feryad etsem de duyuramadım özümü
Yâden ayrı sürmedim yâdellere gözümü
Unutamadığım, diünden unutanımış...*

*Ben de kışkandım saçının telini
Sakladım sinemde yârin derdini
Zindan eyledim sensiz her demi
Davacı olduğum, hakimim olanımmiş...*

Dr. Murat AYDIN

ÇEKİP GİDEYİM

*Seni sevmiyorum diyorsun bana
Yüreğim sendedir verde gideyim
Yarınsız bir hayat sunduysan bana
Umudum sendedir verde gideyim*

*Ah çekip maziyle buluştuğumda
Hislerim sessizce sızladığında
Dudaklarım seni haykırdığında
O zaman ecelim ol da gideyim*

*Kağıt değilsin ki yırtıp atayım
Eşya değilsin ki kırıp yakayım
Sensizlik bir azap nasıl yapayım
Bana bir yol göster çekip gideyim*

*Çözülmez kördüğüm oldun içimde
Ben bende değilim sendeyim sende
Aklım hükmedemez oldu kalbime
Gönül söz dinlemez senden geçeyim*

Nevzat GÜZELDERE

BENİM YERİME DE SEV...

Benim yerime de sev

*Bir sabahın utangaç ışığında açan gülleri
Martıların denize bıraktığı beyaz düşleri
Ve yağmur sonrası toprağın içli kokusunu sev.
Ben bazen hayatın kıyısında yorulmuş olurum
Sen yine de umutla bak gökyüzüne...*

Benim yerime de sev

*Bir dostun omzunda büyüyen sıcaklığı
Çay buharında çoğalan eski sohbetleri
Ve türkülere karışan memleket akşamlarını sev
Ben sustuğum yerde bir yanık türkü gibi devam et
Kırılan yanlarımıza rağmen incinmeden sev...*

Benim yerime de sev

*Çünkü dünya sevgisiz dönmüyor artık
Bir çocuğun gülüşü kadar temiz ne kaldıysa
Onu sakın eksiltme yüreğinden
Ben belki geç kalmış bir yolcuyum hayata
Sen yine de benim yerime de sev...*

Ecz. Özcan KEKEÇ

24 Mayıs 2026

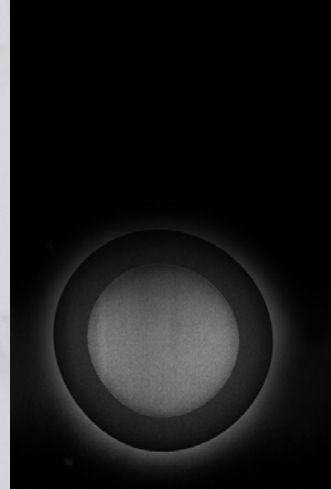

ANİYAZI

Önce sessizlik vardı.
Sonra
bir harf düştü zamana.
Taş hatırladı.
Toprak, karanlığında
sakladığı sesi
insanın eline verdi.
Bir çizgi yürüdü,
bir çizgi daha.
Ve dünya
kendine bir iz buldu.
Yazı—
bir çağın soluğu,
elin taşa değdiği yerde
kalan ince direnç.
Söz çekildiğinde
geriye kalan.
Harfin çıplak yüzü,
anlamın
gölgesiz yeri.
Ne fazla çizgi
ne eksik kelime.
Bir nokta kadar küçük,
zaman kadar
uçsuz.
Kırık bir tablette,
suskun bir taşa,
mührün unutulmuş izinde,
bir çocuğun
ilk harfinde
aynı şeyi arar insan:
Kendini.
Çünkü insan
önce dünyayı yazmadı.
Kendinden
bir iz bıraktı.
İz kelime oldu.
Kelime hafıza.
Hafıza—
tarih.
Ve tarih,
kırılmış yerlerinden
yeniden okunmayı bekleyen
uzun bir Arıyazı.
Kalem yürür.
Zaman susar.
Harf kalır.

Biz
her okuyuşumuzda
karanlığın içinden
bir sesi geri çağırırız.
Belki yazmak budur:
Unutulmanın kıyısına
sessizce
bir harf bırakmak.
Sonra çekilmek.
Harf kalsın.
Sözün sustuğu yerde
başlayan hafıza.
İnsanın
zamana bıraktığı
en ince iz.

Prof. Dr. Salih Fehmi KATIRCIOĞLU

f: Salih Fehmi Katircioğlu

DENİZ KIZI

*Ben bir deniz kızıyım denizden uzak,
Kurak topraklara umutlar ekтім
Her umudun mutlaka bir gün yeşereceğı inancıyla...
Yeşerip orman olacak, geyikler oynaşacak, kuşlar cıvılayacak biliyorum!
Sonra denize kadar uzayacak o ağaçların dalları,
Balıklar yüzecek altlarında mutluca...
Ben de onlara katılacağım derinlerde
Bazen de denizin üzerinde.
Ben bir deniz kızıyım,
Sadece kalbi sevgiyle atanlar görür, duyar beni.
Güneşleneceğim bir kayanın üzerinde pervasız,
Biraz da gamsız...
Ağaç dallarından düşen çam iğnelerinden yaptığım kolyeyi takıp,
Yine yüzeceğim maviliklere...
Göz kırpacığım güneşe sımsıkı sarılırken sevdiklerime.
Bir balıkçı teknesi geçerken kıyıdan,
Görünür olup selam vereceğim onlara
"Rastgele" diyeceğim hatta
Ama onların oltasına takılan balıkları da
Çaktırmadan alıp geri bırakacağım denize...
Ben bir deniz kızıyım,
Ormanlarca, denizlerce yaşayacağım,
Kendime söz veriyorum.*

Serenad ALTAN

11 Temmuz 2026

GÖNLÜMÜN AŞKA YAKARIŞIDIR

*Senin gülüşünü aramak da varmış
Hatta huşu içinde sesini dinlemek
Ah varlığını zamanında bilememek
Senden bin bir kere özür dilemek.*

*Neye yarar söyleyeceğim bu sözler
Her şey zaman içinde anlaşıldı ama
Üzülmek neye yarar iş işten geçmiş
Söyle ağlaman sızlamam neye yarar?*

*Gitti geri gelmez ki bunu biliyorsun
Anlamıyorum hala ısrar ediyorsun
Biliyorum onu çılgınca seviyorsun
Ah kalbim beni neden yoruyorsun?*

Tansu SARITAYLI

BİLEMEDİM DOĞUM GÜNÜMÜ

*Gelmiş yine doğum günüm
Sanki yayılmış dünyaya ünüm
Hep te aynı geçti benim dünüm
Hiç bilemedim doğum günümü*

*Geldin bu dünyaya sende çalış
Her türlü zorluğa kavi ol, alış
Eserin yok ki, neye yarar kalış
Hiç bilemedim doğum günümü*

*Eş, dost, akraba doğum günün anar
Donatırlar sofrayı, mumlar yanar
Cahilsin ya, gönün buna kanar
Hiç bilemedim doğum günümü*

*Artık altmış altıya dayandık
Hazırlandık, giyindik, boyandık
Bu yalan dünyaya bizde kandık
Hiç bilemedim doğum günümü*

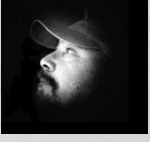
*Ölmedik, ayaktayız buna şükür
Kafamız dolu, duruyor bin bir fikir
Durmaksızın yapıyoruz biz de zikir
Hiç bilemedim doğum günümü*

*Sağ olsun tanıdıklar durmaz arar
Çoğa değil, aza verdik karar
Sonun ö..m değil mi neye yarar
Hiç bilemedim doğum günümü*

*Turgut Alp sorar kendine, halim nasıl
Bitecektir bir gün bu muhteşem fasıl
Başın göğe erecek san, sen de kasıl
Hiç bilemedim doğum günümü*

Uzm. Turgut YILMAZ

15 Mayıs 2026 / Dikili

NE ÇOK...

*Karar verdim düşünürken
çokta düşünmeden
on bir buçukta çıkarım
on bir buçuk güzel
ne sabah ne öğlen
nede sonrası
çöplerim hazır onları da atarım
sebze meyve kabukları
kağıt yoğurt kabı izmarit vs.
hem hafiflerim biraz
karışırım insan içine
durak ta birileri vardır
telefonuna bakan
kahvaltı yerine
poğaça ile kola içen gençler vardır
güneş daha yakmaz bu saat
zaten içim yanıyor
karşı kafede gözlüklü
obez tipler masaları doldurmuş
unlu mamullerini çoktan sipariş etmişler
deniz buradan uzak
otobüsler yabancı dolu
tanıdık bir yüze çok ihtiyacım var bu aralar
yalnızız ama olsun
bir gülüş iyidir
bir sohbet ordan burdan
geldik gidiyoruz
bir kısrak gibi dörtnala
nerede biter bu rüya
bilen yok
nasıl neden
ve yapamadığımız ne varsa
ah ne varsa işte
giderken ağaçlı bir yolda
tozlu ayaklarımız yorgun
yıldızlar uzak
gidelim işte nereye giderse
lakin yorulmadan
yorulsak da yorulmadan
aaahh ne gelir elden
insanlar ölümlü zaman acımasız.*

Turhan KA.

9 Temmuz 2026 / Buca

KENDİ DİLİNDE

*geceler çölüdür ayrılıkların
sessiz kalın örtüler altında
kara duvarlar kırılır
haykırtılarla...*

*hiçbir şey raslantısal değildir:
zaman rüzgârı önünde savrulan yapraklar
hep ayrılıklara odaklanmış...*

*sabır taşı uykusuz gecelere yatak olur
uzan ve uykuna bırak kendini
sevgi bahçende kırmızı güller yetiştir
çoğalsın dostluklar
en güzel ezgilerle
esenlikler gönder
insan kardeşlerine,
doğadaki dostlarına...*

*her varolan
kendi diline doğar
kendi dilinde yaşar...*

Yusuf ÇOTUKSÖKEN

*Gitmiyor içimden ağlayan sızı
Bana ne ellerin oğluyla kızı
Alnıma yazılmış kap kara yazı
Karanlık geceler bitmek bilmiyor*

*Bekledim yıllarca göz yaşım diner
İçim k.n ağlarken hep yüzüm güler
Bu acı benimle bir ömür sürer
Uzayıp giden yollar bitmiyor*

*Her kış mevsiminde içim yanıyor
Açın bakın kalbime nasıl kanıyor
Dostlarım beni hep mutlu sanıyor
Ayaklarım yattığı yere gitmiyor.*

*Yine Şubat geldi gözlerim yolda
Sabahı beklerken o gitti sonda
Uzanmış yatıyor buz gibi handa
Çıktığı ağaçtan inmek bilmiyor.*

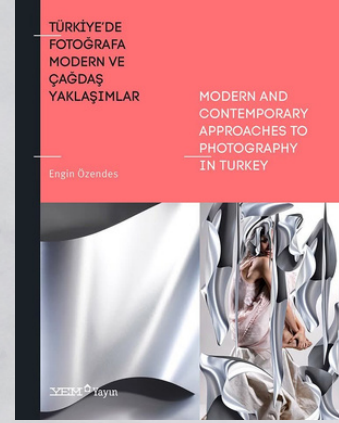
*Zeliha ALTINDAL
12 Ocak 2026/Saat 04.57*

DERGİ, KİTAP, YAZAR

Prof. Dr. Emre ŞAN

Engin ÖZENDES

Frederic LENOIR

Yusuf ALPER

ANKARA'DA SANAT

<https://lakonser.com/etkinlikler/>
<https://cermodern.org/etkinlikler.html>
<https://csoadaankara.ktb.gov.tr/tr/>
www.kulturyolufestivalleri.com/

SANAT DÜNYASI

- Atatürk'ün, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından NFT formatındaki fotoğrafı tescil belgesi aldı. Bu fotoğraf, dünyada, bir devlet tarafından sanat eseri olarak tescillenen ilk NFT oldu.
- Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) tarafından 2024-25 etkinlik yılına fotoğraf sanatçısı Necmettin Külahçı'nın ismi verilmiştir.
- Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) tarafından her yıl 10 Nisan Laiklik Günü'nde verilen "Çağdaş Yaşam Cumhuriyet Ödülü"ne bu yıl Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, 19 Nisan 2024'te Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği'nin "Aydınlanma Onur Ödülü"ne layık görülmüştür.
- Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi, felsefe ve insan hakları konusundaki çalışmalarıyla Aydın Doğan Vakfı tarafından 2024 yılı "28. Aydın Doğan Ödülü"ne layık görülmüştür.
- 2025 TFSF Ödülleri Prof. Dr. Güler Ertan, İsa Çelik, Ali Can Atay ve Ali Alışır'a verilmiştir.
- Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) tarafından 2025-26 etkinlik yılına fotoğraf sanatçısı İbrahim Zaman'ın ismi verilmiştir.
- Türkiye Fotoğraf Sanatı Federasyonu (TFSF) tarafından 2026-27 etkinlik yılına fotoğraf sanatçısı Ali Rıza Akalın'ın ismi verilmiştir.

